

Eerste Bestuursrapportage 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programma 1. Inwoner en Bestuur	4
1.1 Doelenbomen Inwoner en bestuur	4
1.2 Financieel overzicht	10
Programma 2. Altena Samenredzaam	11
2.1 Doelenbomen Altena Samenredzaam	11
2.2 Financieel overzicht	22
Programma 3. Veelzijdig Altena	26
3.1 Doelenbomen Veelzijdig Altena	26
3.2 Financieel overzicht	35
Programma 4. Duurzaam Altena	37
4.1 Doelenbomen Duurzaam Altena	37
4.2 Financieel overzicht	42
Programma 5. Bereikbaar Altena	45
5.1 Doelenbomen Bereikbaar Altena	45
5.2 Financieel overzicht	56
Programma 6. Financiën	57
6.1 Doelenbomen Financiën	57
6.2 Financieel overzicht	61
Investerings	64
Nieuwe investeringsbudgetten.....	64
Samenvattend overzicht	66
Bijlage 1. Overzicht mutaties lasten en baten per programma	67

Inleiding

Voor u ligt de Eerste Bestuursrapportage 2024. Hierin wordt gerapporteerd over de uitvoering van de Begroting 2024 in de periode van januari tot mei 2024. Ten opzichte van de Begroting 2024 is sprake van een mutatie van € 2.671.000 nadelig. Deze mutatie is tot stand gekomen op basis van de volgende uitgangspunten.

- De mutaties voor de Eerste Bestuursrapportage 2024 worden onderscheiden in onvermijdelijke mutaties en mutaties uit hoofde van wensen.
- Onvermijdelijke mutaties (incidenteel en structureel) alsmede budgettair neutrale mutaties en meevallers worden gehonoreerd.
- Mutaties uit hoofde van wensen met een incidenteel karakter worden niet in de Eerste Bestuursrapportage 2024 opgenomen, de afweging schuift door naar de Tweede Bestuursrapportage 2024, wanneer ook meer zicht is op onderuitputting van budgetten. Hiermee wordt het ramingsoptimisme verminderd.
- Mutaties uit hoofde van wensen voor 2024 met een structurele doorwerking worden verplaatst naar de Kadernota 2025. Voor deze mutaties wordt voor het jaar 2024 géén budget gehonoreerd. De wensen worden in 2024 opgevangen binnen het bestaande budget. Eventuele knelpunten kunnen in de Tweede Bestuursrapportage 2024 terugkomen.
- Een uitzondering wordt gemaakt voor mutaties die uit organisatorische dan wel politiek-bestuurlijke overwegingen gehonoreerd moeten worden.
- De Eerste Bestuursrapportage 2024 bevat daarmee alleen onvermijdelijke incidentele en structurele aanmeldingen en gehonoreerde aanmeldingen uit hoofde van wensen met een incidenteel karakter.

De stand van zaken van de beleidsmatige uitvoering wordt weergegeven via de in de doelenbomen samengebrachte doelstellingen uit de Begroting 2024, waarbij ieder onderdeel is voorzien van een kleur die de voortgang aangeeft en een korte toelichting.

Op de volgende pagina's worden per programma de beleidsmatige en financiële stand van zaken beschreven. Alleen significante afwijkingen van de begroting boven € 50.000 worden nader toegelicht. De rapportage sluit af met een overzicht van investeringsbudgetten. Tot slot volgt een samenvatting en worden de beslispunten weergegeven.

Programma 1. Inwoner en Bestuur

1.1 Doelenbomen Inwoner en bestuur

	Doelstelling is behaald / Op koers om doelstelling te behalen.
	Bijsturing nodig om doelstelling te behalen.
	Nog geen actie ondernomen of forse bijsturing nodig om doelstelling te behalen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Uitnodigend bestuur en kerngericht werken				
De samenleving (inwoners, politiek, organisatie en maatschappelijke partners) werkt gezamenlijk aan maatschappelijke opgaven.	We werken verder aan bestuurlijke vernieuwing (Uitnodigend Bestuur) en het kerngericht werken in Altena. In 2024 ligt de nadruk op het verbreden van deze houding en werkwijze in het DNA van het gemeentebestuur en de hele organisatie. We maken het concreet door onder meer scholing, inbedding in beleidsprocessen en het etaleren van leerzame voorbeelden.	Q4 2024 / Doorlopend		De afgelopen jaren hebben we een stevige basis gelegd als het gaat om uitnodigend bestuur en inwonersparticipatie. In de kernen (ook kernen zonder dorpsraad) wordt gewerkt aan het opzetten van netwerken om de thema's te kunnen beleggen. Daar waar mogelijk kan dit leiden tot de oprichting van een dorpsraad (Het opzetten van een dorpsraad is geen voorwaarde voor samenwerking in de kern). Leerzame voorbeelden, initiatieven en projecten zetten we extra in de 'etalage'; bijvoorbeeld via Aan De Slag.
Burgers en bedrijven, belanghebbenden, buurten en bestuur zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente Altena.	We monitoren de dienstverlening op verschillende niveaus. We meten de klanttevredenheid (kwantitatief) en verzamelen feedback van inwoners (kwalitatief) om gerichte verbeteringen door te voeren en de dienstverlening passend te maken.	2024-2026		In het eerste kwartaal van 2024 zijn drie onderzoeken opgestart. Deze onderzoeken de klanttevredenheid op het kanaal telefonie, het proces meldingen openbare ruimte en het proces huwelijken en geregistreerd partnerschap. In het najaar 2024 worden de eerste resultaten gepresenteerd.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Sterke speler, in de regio en daarbuiten				
Er komen themateams binnen de Baronie-samenwerking.	<ul style="list-style-type: none"> We dragen actief bij aan de verdere professionalisering van de samenwerking in de Baronie-regio. Dit komt voort uit de verkenning die in 2021 is gedaan naar de mogelijkheden. In onze bijdrage houden we oog voor de samenhang met de samenwerking in de regio West-Brabant (RWB) en op de schaal van de stedelijke regio Breda Tilburg (SRBT). We maken regionale en bovenregionale samenwerkingsafspraken om aan de beschikbaarheid en de verbetering van de zorgfuncties invulling te geven. Dit komt voort uit de resolutie Norm voor Opdrachtgeverschap van de VNG, vanuit het besef dat goede (boven)regionale samenwerking voor bepaalde zorgfuncties nodig is. In de Baronie blijven wij actief samenwerken en ons aandeel leveren aan de opgave voor het opvangen en huisvesten van Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders. Met elkaar gaan we kijken naar bijbehorende thema's als structurele huisvesting, onderwijs, zorg en werk en inkomen. 	2023-2026 2023-2025		We leveren onze bijdrage aan de ambtelijke themateams voor de doorontwikkeling van de Baronie-samenwerking. De burgemeester van Altena is bestuurlijk opdrachtgever van het proces van versterking van de samenwerking in de Baronie.
Actieve bijdrage in de Regio West-Brabant (RWB).	<ul style="list-style-type: none"> De samenwerking in de RWB is belangrijk voor het realiseren van onze inhoudelijke doelen op het gebied van economie, arbeidsmarkt, mobiliteit en ruimte. Bestuurlijk zijn we de komende periode vertegenwoordigd in het Strategisch Beraad (portefeuille economische sector High Tech 	2023-2026		In het eerste kwartaal van 2024 hebben we gesproken over de strategische agenda voor de RWB voor de periode 2024-2028. Alle gemeenteraden in de regio hebben zienswijze ingediend op de strategische agenda. De nieuw opgestelde strategische agenda moet nog worden vastgesteld en kent drie programma's:

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<p>Maintenance). Daarnaast leveren we een bijdrage aan de speerpunten mobiliteit, circulaire economie en vitaal buitengebied. Dit alles ondersteund door betrokkenheid in ambtelijke overleggen en werkgroepen. Verder zijn we betrokken bij het aanbrengen van de focus in de samenwerking van de RWB.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het actieprogramma van de RWB wordt nog herijkt voor de periode 2023-2027. We zijn betrokken bij de keuzes die daarin gemaakt worden. 			<ul style="list-style-type: none"> - Circulaire regio - Plantaardige regio - Innovatieve regio <p>Na besluitvorming over de strategische agenda zullen taken in het ruimtelijke domein, die nu nog behoren bij de RWB, worden overgedragen aan de Baronie- of de SRBT-samenwerking (2024 is transitiejaar voor deze overdracht)</p>
Verstedelijkingsakkoord	<p>In het najaar van 2022 is de met de gemeenten in de regio Breda – Tilburg opgestelde verstedelijkingsstrategie vastgesteld. De inhoud van deze strategie is verwerkt in de reeds vastgestelde en ondertekende 'woondeal'. In deze 'woondeal' maken we in 2023 op regionale schaal met de provincie afspraken over woningbouw. Verder wordt de verstedelijkingstrategie uitgewerkt in een ontwikkelstrategie die aan de gemeenteraden voor een procedure van wensen en bedenkingen zal worden aangeboden.</p>	2023-2024		<p>De ontwikkelstrategie is in het najaar van 2023 in de gemeenteraad besproken. De uitgangspunten van de ontwikkelstrategie worden in 2024 uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda zal worden besproken met het Rijk.</p>
We delen kennis en ervaring met vergelijkbare gemeenten	<p>Wij nemen actief deel in de landelijke netwerken, zoals P10, M50, J42 en VNG. Daar maken we gebruik van de kennis en ervaring van anderen, maar brengen we ook in wat we in Altena leren en ontwikkelen.</p>	2023-2026 / Doorlopend		<p>Aan de diverse bijeenkomsten wordt doorlopend deelgenomen.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Veiligheid				
Veilige Woon- en leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Uitrollen buurtpreventieteams kernen. • Nieuwe buurtpreventieteams in Almkerk, Hank en Sleeuwijk • Samenwerking met en het blijven betrekken van de inwoners en maatschappelijke partners • Werken van buiten naar binnen met behulp van boa's. • Samenwerking met veiligheidsregio's (wendbaar en duurzaam) • Actieve communicatie: preventie en voorlichting voor inwoners en bedrijfsleven en succes delen 	2023- 2026		De gemeente Altena werkt samen met inwoners en partners aan een veilige woon- en Leefomgeving.
Ondermijning.	<ul style="list-style-type: none"> • Het organiseren van BIT actiedagen. Inzetten op meldingen/ signalen van ondermijning. • Districtelijk 11 actiedagen per jaar uitvoeren, 3 afgeronde dagdelen voor de gemeente Altena. • Het organiseren van AIT actiedagen. Inzetten op meldingen/ signalen van ondermijning. • Controles op spookbewoning. Hierbij maken we gebruik van onze districtelijke projectleider die is aangesteld bij het Taskforce-RIEC. • In november 2023 is de MMA-campagne gestart, met het doel om de meldingsbereidheid onder de inwoners te vergroten. 	2023 - 2026		Al deze acties (en meer) worden ingezet en uitgevoerd om waar mogelijk te voorkomen, verstoren en stoppen dat criminele middelen uit de 'onderwereld' gebruikt of toegepast kunnen worden om invloed in de 'bovenwereld' te verkrijgen. Naast intensieve samenwerking met de veiligheidspartners worden ook maatschappelijke partners, inwoners en ondernemers betrokken bij het signaleren en voorkomen van ondermijning.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken aan de aanpak van ondermijning in de Biesbosch met de gemeente Drimmelen, Dordrecht en Staatsbosbeheer. • Vaststellen districtelijk Bibob-beleid. • Implementeren districtelijk Bibob-beleid. • Voldoen aan de Brabantse Norm Weerbare Overheid. • Voorlichting over het thema ondermijning voor vrijwilligers van buurtpreventie. 			
Zorg en Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Eenduidige aanpak complexe casuïstiek op basis van heldere criteria • Aansluiten bij het Meldpunt Crisiszorginterventie • Extra inzet voor de aanpak van jeugdproblematiek • Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling • Inzetten van de Wet aanpak woonoverlast • Aanpak mensenhandel • Verkenning invulling regionaal crisisinterventieteam. • Conceptvorm crisisinterventieteam bekend. 	2023 - 2026		Het veiligheidsdomein en het zorgdomein moeten structureel beter met elkaar verbonden worden. Hierdoor kan zorg, overlast en criminaliteit vroegtijdig gesignaleerd en integraal aangepakt worden.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Digitale veiligheid en Maatschappelijke onrust	<ul style="list-style-type: none"> • Preventie en bewustwording digitale risico's • Ontwikkelen actieplan Digitale Veiligheid • Communicatieplan Digitale Veiligheid • Interne digitale veiligheid • Werken aan terugwinnen vertrouwen inwoners • Intensiveren integrale aanpak en samenwerking partners • Districtelijke samenwerking • Ontwikkelen protocol online aangejaagde Ordeverstoringen • Opstellen actieplan 'digitale veiligheid en maatschappelijke onrust' 	2023 - 2026		We willen onze inwoners bewust en weerbaar maken tegen de risico's van cybercriminaliteit en een tegelijkertijd een betrouwbare overheid zijn.

1.2 Financieel overzicht

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
1. Inwoner & Bestuur					
Versterking griffie: 1,67 fte	150 N	150 N	150 N	150 N	150 N
Diverse mutaties < € 50.000	118 N	123 N	98 N	98 N	98 N
Totaal 1. Inwoner & Bestuur	268 N	273 N	248 N	248 N	248 N
Mutaties reserves programma 1					
Geen mutaties	-	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves programma 1	-	-	-	-	-
Eindtotaal	268 N	273 N	248 N	248 N	248 N

Toelichting op de mutaties

Versterking griffie 1,67 fte

De griffie heeft het jaarlijkse Teamplan opgesteld met daarin de ambities van de raad. Deze zijn vertaald naar concrete activiteiten en een planning voor komend jaar. De conclusie van de werkgeverscommissie is dat de griffie versterkt moet worden om de ambities te kunnen realiseren en om blijvend een strategische griffie te zijn. In dat kader is besloten de griffie met 1,67 fte te versterken (Raadsbesluit d.d. 26 maart 2024).

Programma 2. Altena Samenredzaam

2.1 Doelenbomen Altena Samenredzaam

	Doelstelling is behaald / Op koers om doelstelling te behalen.
	Bijsturing nodig om doelstelling te behalen.
	Nog geen actie ondernomen of forse bijsturing nodig om doelstelling te behalen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Sociaal domein				
We werken informatie-gestuurd. We monitoren en evalueren op basis van data de impact van ons beleid en hebben daarbij een passend instrument waarmee zowel de raad als de gemeentelijke organisatie kunnen sturen binnen het sociaal domein.	<ul style="list-style-type: none"> We leveren frequente rapportages op aan de stakeholders, zodat er bij het constateren van afwijkingen en bijzonderheden kan worden besloten aan welke knoppen gedraaid moet worden. We leveren een scherpe analyse die niet eenmalig is, maar een continue activiteit. We intensiveren ons partnerschap met regiogemeenten, externe verwijzers zoals artsen en jeugdbeschermers, en zorgaanbieders. We benchmarken onze gegevens met de andere omliggende gemeenten en de P10 en M50 gemeenten. 	2024-2026		Begin 2024 is een eerste bijeenkomst geweest met de woordvoerders van de raadsfracties over de doorontwikkeling van de monitor sociaal domein. Tijdens deze sessie zijn de wensen van de verschillende fracties opgehaald. Er is behoefte aan kwantitatieve en kwalitatieve informatie, zodat in de toekomst (bestuurlijke) duiding kan worden gegeven aan de effecten van het (gewijzigde) beleid. Hierbij wordt uitgegaan van de drie hierboven genoemde beleidsvelden en is er behoefte aan inzicht in de effecten van een vierde beleidsveld: terugdringen gebruik alcohol en drugs.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
<p>Door middel van een inwonersbudget (vervolgtraject Maatschappelijke Agenda) willen we de samenwerking tussen de inwoners en de gemeente versterken. Dit experiment omtrent burgerparticipatie gaat om vertrouwen, eigenaarschap, regie, gelijkwaardigheid en transparantie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We zetten het inwonersbudget in om te experimenteren met een gelijkwaardige samenwerking met inwoners. • We geven dit gehele proces transparant weer op Aan de Slag. • We evalueren de eerste ronde van het inwonersbudget met de gemeenteraad om zo eventueel bij te sturen voor de tweede ronde. • We zorgen ervoor dat het gehele proces toegankelijk is voor alle inwoners (digitaal en fysiek) en dat er wordt gecommuniceerd in toegankelijke taal. 	2024-2025		<p>De eerste ronde van het inwonersbudget heeft plaatsgevonden in 2023. De evaluatiepunten zijn meegenomen om bij te sturen voor de tweede ronde in 2024. Deze komt in september 2024 tot een eind. Het proces is transparant weergegeven op aan de slag en was toegankelijk voor alle inwoners.</p>
Bestaanszekerheid				
<p>We proberen financiële problemen bij onze inwoners te voorkomen. We pakken schuldenproblematiek vroegtijdig aan en we voorkomen dat een inwoner terugvalt en opnieuw schulden maakt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een beleidsplan schuldhulpverlening op voor de jaren 2024-2027. • We verbeteren de toeleiding van inwoners naar passende ondersteuning, we zetten activiteiten op om financiële vaardigheden van inwoners te ontwikkelen en zetten in op interne (afdelingen gemeente) en externe (partijen) signalering van financiële problemen. • We ontwikkelen Vroeg Eropaf verder door, verbeteren de ketensamenwerking en de monitoring van casussen. • We zetten in op het verbeteren van financiële vaardigheden van inwoners tijdens een hulpverleningstraject en bieden goede nazorg. 	2024 - 2027		<p>Het beleidsplan schuldhulpverlening is vastgesteld.</p> <p>We zijn aangesloten bij Geldfit voor een goede samenwerking tussen ketenpartners om inwoners zo vroeg mogelijk passend te ondersteunen.</p> <p>We brengen mogelijkheden voor ondersteuning beter onder de aandacht bij zzp'er en ondernemers en bieden specifieke financiële hulpverlening voor ondernemers.</p> <p>Budgetcursus wordt door maatschappelijk werk weer twee keer per jaar gegeven.</p> <p>Er heeft weer een bijeenkomst armoedepact plaatsgevonden. Het streven is om dit minimaal twee keer per jaar te organiseren.</p> <p>Doorontwikkeling vroegsignalering (effectievere benaderingswijze en codelijsten aangepast om de</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
				<p>effecten van Vroeg Eropaf beter te kunnen monitoren). Er volgt nog een doorontwikkeling zodat de wijze van registratie volledig aansluit op dashboard Divosa. Hierdoor kunnen we als gemeente problematische schuldsituaties proberen te voorkomen.</p> <p>De nazorg wordt uitgevoerd door Kredietbank Nederland. Naar aanleiding van de recente wetwijziging in het schuldhulpverleningstraject zijn zij op dit moment bezig met de ontwikkeling van een nieuwe werkwijze.</p>
<p>Zoveel mogelijk inwoners doen mee in de samenleving en doen dit bij voorkeur via betaald werk. We ondersteunen onze inwoners bij het vinden en behouden van betaald werk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan de samenwerkingsovereenkomst tussen MidZuid en de gemeente Altena. • We sluiten meer aan bij de samenwerking in de arbeidsmarktregio West-Brabant waar de gemeente Altena toe behoort. • Met de vier Dongemond-gemeenten werken we verder aan de doorontwikkeling van MidZuid en vervolgen we het proces over de huisvesting van MidZuid. 	<p>2024</p>		<p>In de eerste maanden zijn het partnerschap met MidZuid en de uitkomsten daarvan geëvalueerd. In 2024 zetten we de samenwerking voort om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt op een passende arbeidsplaats duurzaam aan het werk te helpen..</p> <p>In de arbeidsmarktregio West-Brabant wordt gewerkt aan een beleid- en uitvoeringsplan met als titel van 'versnippering naar verbinding'. Hierbij wordt samengewerkt met o.a. gemeenten, UWV, Curio, Avans, VNO-NCW, sociaal ontwikkelbedrijven en vakbonden.</p>
<p>We bereiken een groter deel van de inwoners die gebruik mogen maken van minimaregelingen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van onderzoek en overleg in het voorgaande jaar richten we twee inlooppunten in de kernen in, waar kwetsbare inwoners langs kunnen komen voor informatie, advies en ontmoeting. Een belangrijk onderdeel van deze inloop is het informeren over en helpen met het gebruik van minimaregelingen. 	<p>2024</p>		<p>We zijn bezig met het verstevigen van de sociale basis (Gala-middelen). Onderdeel daarvan zijn de ontmoetingsplekken. Komend jaar staat in het teken van het samenbrengen en versterken van de ontmoetingsmogelijkheden in de kernen. De ontmoetingsmogelijkheden worden losgekoppeld van specifieke doelgroep en problematiek; iedereen mag er zijn.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> We sluiten zoveel mogelijk aan bij de subsidietender Oog voor Elkaar. Deze inzet loopt gelijk op en wordt afgestemd met de ontmoetingsplekken Sociale basis, waarbij we de personele en financiële inzet zo veel effectief mogelijk inzetten. Hierbij zal ook aandacht zijn voor het aansluiten bij bestaande activiteiten in het dorp. Ondersteuning vanuit de GGZ en ervaringsdeskundigen zullen meegenomen worden. 			<p>De ontmoetingsplekken worden afgestemd met de programma's Vitaal, bestaanszekerheid en wonen.</p> <p>Daarnaast nemen we dit mee in de woonzorgvisie/het volkshuisvestingsprogramma.</p> <p>Aandachtspunt hierbij is de structurele financiering van de ontmoetingsplekken. Hiervoor wordt gekeken naar de mogelijkheden om community building in te zetten.</p>
<p>We verstevigen de sociale basis door het vergroten van de zelfredzaamheid en mentale weerbaarheid van onze inwoners</p>	<ul style="list-style-type: none"> We stellen een uitvoeringsplan op waarbij we de punten Sociale basis versterken, Mantelzorg en Welzijn in meenemen. We verzorgen doorverwijzing naar vrijwillige ouderenadviseurs, mantelzorgondersteuning, vrijwilligerswerk en activiteiten in de buurt. In overleg met huisartsen maken we een start met een Welzijn op recept aanpak. Waar dat kan zetten we vrijwillige ouderenadviseurs en een welzijnscoach in om de zelfredzaamheid van onze inwoners te versterken 	<p>2024</p> <p>2024</p> <p>2024</p> <p>2024</p> <p>2024</p>		<ul style="list-style-type: none"> In het eerste kwartaal is het bestedingsplan voor het GALA opgesteld. In het plan is aandacht voor de thema's versterken sociale basis, Mantelzorg en Welzijn op recept. We hebben een welzijnscoach ingezet en vanaf Q2 is gewerkt aan een ketenaanpak Welzijn op Recept.
<p>We maken de Wmo toekomstbestendig</p>	<ul style="list-style-type: none"> We onderzoeken hoe we innovatie (zowel inhoudelijk als financieel) in kunnen zetten in de uitvoering van de Wmo. Voor de 	<p>2024</p>		<ul style="list-style-type: none"> In 2023 hebben de gemeenten Altena, Drimmelen en Geertruidenberg en de aanbieders voor huishoudelijke ondersteuning met elkaar

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<p>huishoudelijke ondersteuning wordt in 2024 een pilot reablement uitgevoerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> We voeren voor het product begeleiding een evaluatie uit. 	2024		<p>gesproken over de start van een pilot voor reablement. Begin 2024 hebben wij moeten concluderen dat er onvoldoende aanbieders zijn om een pilot te kunnen opstarten. In het tweede kwartaal zullen we nogmaals inventariseren welke aanbieders op dat moment de mogelijkheid zien om een bijdrage te leveren aan de pilot.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het onderzoek naar de effectiviteit van de inkoop begeleiding is gestart. Het doel van het onderzoek is om te beoordelen of de wijze van inkoop en contractafspraken het gewenste effect hebben gehad. Op basis daarvan kunnen we onderzoeken hoe we begeleiding kunnen blijven geven aan onze inwoners op een effectieve en toekomstbestendige manier. Hiervoor zullen we met een andere blik naar de kaders en het stelsel kijken.
<p>We willen een bijdrage leveren aan het humane probleem rondom vluchtelingen opvang in Nederland en ons sterk maken voor iedereen die onze steun nodig heeft, ongeacht afkomst of verblijfsstatus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> We openen locatie(s) voor asielopvang. We bieden intensieve begeleiding aan nieuwkomers in de eerste 15 maanden in onze samenleving samen met woningbouwcorporaties en de uitvoerende partner die maatschappelijke begeleiding biedt 	2024 2024		<ul style="list-style-type: none"> Na het vaststellen van de criteria van asielopvang door de gemeenteraad eind 2023 wordt nu gezocht naar geschikte locaties die hieraan voldoen. We hopen hier voor de zomer meer duidelijkheid over te verschaffen, e.e.a. afhankelijk van de capaciteit en planning van het COA. Deze begeleiding wordt geboden door de gemeente, corporaties en vluchtelingenwerk. Dit jaar gaan we de maatschappelijke begeleiding aanbesteden. Om alles nog beter in beeld te brengen en rollen en verantwoordelijkheden goed af te spreken, wordt nu het werkproces met elkaar in beeld gebracht.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
<p>We streven naar een inclusieve samenleving waarin men respect heeft voor elkaar, waarin iedereen mee kan doen en waarin niemand aan de zijlijn staat. In een inclusieve samenleving is er sprake van gelijkwaardigheid en heeft iedereen dezelfde rechten om zelfstandig mee te doen op alle terreinen van het leven. Dat kan alleen als men rekening met elkaar houdt en geen drempels opwerpt voor de ander om mee te kunnen doen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> In 2024 stellen we de lokale inclusie agenda op met een visie voor Inclusief Altena. We vertalen de visie en agenda door naar een programma van concrete acties en activiteiten voor 2025. 	2024-2025		<p>Er heeft in 2023 een Quicksan en o-meting plaatsgevonden die begin 2024 is gepresenteerd aan de gemeenteraad. Na het duidingsdebat heeft het college de opdracht meegekregen om een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. Naar verwachting komt deze in Q4 ter besluitvorming naar de gemeenteraad.</p>
Kansengelijkheid				
<p>Jeugdigen in Altena groeien zo gezond, kansrijk en zo gewoon mogelijk op.</p>	<p>We borgen de initiatieven en acties uit het preventief jeugdbeleid in de samenleving. De komende drie jaar ligt de focus op:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Mentale weerbaarheid.</i> We zetten in op het bieden van kortdurende hulpverlening. In 2024 werken we aan een concreet voorstel hoe en in welke vorm we kortdurende hulpverlening bieden. <i>Opvoedondersteuning.</i> We nemen deel aan de landelijke campagne Kansrijke Start. We vormen een lokale coalitie rondom het thema Kansrijke Start. We investeren in de preventieve interventies Voorzorg en Stevig Ouderschap, trajecten die zorg biedt aan kwetsbare (toekomstige) ouders met een minder makkelijke start. We continueren de pilot Buurtgezinnen, een preventieve interventie waarin hulpgezinnen gekoppeld worden aan steungezinnen. 	2024-2026		<p>Team Voorveld is uitgebreid met de functie jeugdconsulent kortdurende ondersteuning. Die biedt op een laagdrempelige manier hulp aan jongeren en ouders. Aanvullend daarop hebben de scholen een subsidie ontvangen waarmee zij trainingen gericht op het versterken van de mentale weerbaarheid aan kinderen en jongeren kunnen bieden.</p> <p>Begin dit jaar heeft de gemeente een Kick-Off bijeenkomst georganiseerd rondom het thema Kansrijke Start. Dit is de start van het vormen van een lokale coalitie. De komende periode gaan we met de coalitie aan de slag met het opstellen van samenwerkingsafspraken rondom het thema opvoedondersteuning.</p> <p>In samenwerking met de LimonadeBrigade werken we toe naar een fysieke ontmoetingsplek en online platform voor (kwetsbare) ouders die vragen hebben rondom het thema opvoedondersteuning.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Vrijtijdsbesteding.</i> We gaan aan de slag met het creëren van ontmoetingspunten voor jongeren. 			<p>Het jongerenwerk zet zich in op het thema vrijtijdsbesteding. Er zijn mobiele jongeren ontmoetingsplaatsen aangeschaft die in de kernen geplaatst zullen worden waar de vraag van jongeren naar een ontmoetingsplek speelt.</p>
<p>Jeugdigen in Altena krijgen de juiste en beste hulp, zo dichtbij mogelijk.</p>	<p>De komende jaren implementeren we de vastgestelde regiovisie op jeugdhulp in WBO, de landelijke Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd en de Hervormingsagenda Jeugd. Daarvoor gaan we het volgende doen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We maken regionale afspraken over een gezamenlijke strategie om de visie en landelijke convenanten te implementeren - We richten een gemeenschappelijke regeling op, waarin we als regio samen de jeugdzorg zorgvuldig organiseren en professionaliseren - We onderzoeken waar de landelijke Hervormingsagenda Jeugd vraagt om nieuw of aangepast beleid in Altena, en leggen als dat nodig is beleidsvoorstellen voor. 	<p>H2-2023 / Uitgangspunten GR Q4-2023 Oprichting GR 2025</p> <p>Q1-Q3 2024</p>		<ul style="list-style-type: none"> • De strategie voor implementatie van de regiovisie is vastgesteld • In Q1 2024, hebben we de raad geïnformeerd over het proces van inrichting van een gemeenschappelijke regeling. Oprichting in 2025 is niet haalbaar. Streven is om in Q1 2025 de uitgangspunten vast te stellen, en de GR op te richten per 2026. • In Q1 2024 zijn we begonnen met onderzoeken welk beleid in Altena aangepast of gemaakt moet worden, om de landelijke Hervormingsagenda Jeugd uit te voeren. Hiervoor gebruiken we het landelijke implementatieplan en de handreiking van de VNG, die in november/december 2023 gepubliceerd zijn.
Gezond leven				
<p>Vitaal Altena staat voor een vitale plattelandsgemeente met gezonde en gelukkige inwoners. Het programma Vitaliteit heeft vijf strategische doelen. Deze sluiten aan bij het Gezond en Actief</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord en het beleidskader Vitaal Leven binnen de programmalijnen van het programma Vitaliteit • We geven uitvoering aan projecten en initiatieven die bijdragen aan het 	<p>2023-2027</p>		<ul style="list-style-type: none"> • In het voorjaar van 2024 zijn drie uitvoeringsplannen opgesteld voor de drie pijlers van het programma Vitaliteit: Vitaal Leven, Vitaal Platteland en Vitale Organisatie. • Het hele jaar geven we uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het beleidskader Vitaal Leven inclusief het plan van

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
<p>Leven Akkoord (GALA) en het Beleidskader Vitaal Leven</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gezondheid staat centraal in onze fysieke en sociale leefomgeving 2. We zetten in op het versterken van de sociale basis 3. We zetten in op preventie en gezonde leefstijl 4. We stimuleren jong en oud om meer te sporten en te bewegen 5. We staan samen voor een vitalere plattelandsgemeente 	<p>verbeteren van de vitaliteit van onze inwoners</p> <ul style="list-style-type: none"> • We doen onderzoek naar het opzetten van vitaliteitscentra • We stellen een vitaliteitsvisie op voor de interne organisatie 			<p>aanpak Preventie drank en drugsgebruik (OKO), het Plan van Aanpak Dementie en het plan van aanpak Vitale Jeugd (JOGG), gecoördineerd binnen de pijler Vitaal Leven.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2023 heeft onderzoek plaatsgevonden naar het opzetten van vitaliteitscentra. De doorontwikkeling van het onderzoek, gericht op het toewerken naar vitaliteitscentra, loopt door in 2024 in samenwerking met het programma Circulair Voedselsysteem en de Regiodeal Brede Welvaart • In Q2 is het uitvoeringsplan opgesteld voor de vitale organisatie met daarin de vitaliteitsvisie voor de interne organisatie. In 2024 wordt hieraan uitvoering gegeven.
<p>We pakken onze rol bij het terugdringen van gebruik van middelen door jongeren.</p>	<p>Binnen de OKO-aanpak gaan we Zie aan de slag met werkgroepen die na gaan denken over de volgende acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We versterken de bewustwording van ouders over de (gevolgen van) alcoholgebruik en helpen hen dit bespreekbaar te maken met hun kinderen; - We zorgen voor een betere afstemming tussen scholen in de voorlichting en interventies naar ouders en leerlingen; - We organiseren meer vrijetijdsactiviteiten voor jongeren aansluitend bij hun eigen behoefte - We brengen de ouders van jongeren samen en informeren hen vanuit een positieve insteek. 	<p>Start werkgroepen Q4 2023</p> <p>Opleveren plannen Q1 2024</p> <p>Uitvoering 2024</p>		<ul style="list-style-type: none"> • We zijn betrokken bij de organisatie van een bijeenkomst voor ouders en hun kinderen over middelengebruik van de Bibliotheek Cultuurpunt Altena in juni. • We ontwikkelen een communicatiecampagne gericht op ouders om hen bewust te maken van de gevolgen van middelengebruik voor hun kinderen en hen te stimuleren tot nix-18 (geen middelengebruik tot in ieder geval je 18e levensjaar). • Met de 4 middelbare scholen inventariseren we hun beleid ten aanzien van middelengebruik, vroegsignalering, voorlichting aan leerlingen en het betrekken van ouders. We onderzoeken de mogelijkheden om dit te verbeteren en waar mogelijk te werken met effectief bewezen interventies.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
				<ul style="list-style-type: none"> • We werken aan uitbreiding van het netwerk van lokale partners met wie we samenwerken bij de preventie van middelengebruik. In de eerste helft van 2024 richten we ons vooral op basisscholen en kerken. • 2 april start een jongerenwerker die zich helemaal richt op het OKO-project. • We ontwikkelen een plan van aanpak voor de uitbreiding van gezonde vrijetijdsbesteding voor jongeren. • We zetten Kids United in Meeuwen in om activiteiten te organiseren voor jeugd met aandacht voor middelenpreventie • We faciliteren weerbaarheidstrainingen voor leerlingen in groep 7 en 8 van de basisscholen.
<p>We streven naar een rookvrije generatie en rookvrije zwangerschap. We willen minder overgewicht onder onze inwoners en willen dat zij meer bewegen. We willen we minder problematisch alcoholgebruik.</p>	<p>We borgen de initiatieven en acties uit het beleidskader Vitaal Leven en de lokale uitwerking van het gezond en actief leven akkoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We zetten in op een rookvrije sportkantine en ontmoediging van roken in bushokjes. Daarnaast zetten we in op voorlichting en campagnes, om bewustwording te creëren en bij te dragen aan de rookvrije generatie • We arrangeren projecten om gezonde voeding te promoten, zoals de uitvoering van de Gezonde School Aanpak; • We geven uitvoering aan het herijkte sportakkoord; • We continueren de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). 			<ul style="list-style-type: none"> • We hebben in 2023 een start gemaakt met het werken aan een rookvrije sportkantine en het ontmoedigen van roken in bushokjes. In 2024 lopen deze werkzaamheden door. • We geven in 2024 uitvoering aan de Gezonde School Aanpak. • Vanaf medio 2023 zijn we gestart met de uitvoering van het herijkte sportakkoord. Ook in 2024 geven we hier uitvoering aan. • In 2024 hebben we de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) gecontinueerd. Zie de toelichting op onze rol bij het terugdringen van gebruik van middelen door jongeren (hierboven).

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
<p>Wij willen een dementievriendelijke gemeente zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met netwerkpartners en de gemeenschap initiëren we projecten rondom dementie • Opstellen plan van aanpak dementievriendelijke gemeente 2023-2026 vast te stellen door college. 	<p>Plan 2023-2026 gereed Q4 2023</p> <p>Uitvoering in 2024</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Het meerjarenplan dementie is nog in ontwikkeling. Afronding staat gepland in juni 2024. • In de afgelopen 1,5 jaar is geïnvesteerd in het bewustmaken van sportverenigingen over dementie. We ontwikkelen een plan om vanaf Q3 2024 in een versneld tempo meer sportverenigingen en andere lokale doelgroepen te informeren over dementie (herkennen, signaleren en goed omgaan met dementie). • We ontwikkelen een plan om lokale groepen waaronder sportverenigingen vanaf Q3 2024 te informeren over dementie (herkennen, signaleren en goed omgaan met dementie). • We bereiden een pilot voor waarbij we het Wmo-proces klantvriendelijker en sneller inrichten voor mensen met dementie en hun mantelzorgers door slimmer samen te werken met de casemanagers dementie. Streven start pilot 1 mei. • We onderzoeken de mogelijkheden om bestaande ontmoetingsplaatsen in de kernen te versterken/uit te breiden zodat (meer) inwoners met dementie hier laagdrempelig zonder indicatie terecht kunnen. • We onderzoeken de wenselijkheid en uitvoeringsvorm van vergeet-me-niet-paden in kernen van Altena (n.a.v. art. 53 vraag). • Samen met de gemeente Oosterhout hebben we een animatiefilm over dementie ontwikkeld. Deze animatiefilm vormt onderdeel van een communicatiecampagne voor het vergroten van de bewustwording over dementie in de Altenase

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
				samenleving. De animatiefilm wordt ingezet vanaf Q2 2024.
Wij willen eenzaamheid bestrijden.	<ul style="list-style-type: none"> • Het meldpunt signalering eenzaamheid in Werkendam zal worden voortgezet. Meldingen worden (binnen privacyregels) digitaal gedaan en opgevolgd door een (telefonisch) huisbezoek. • De eerste stappen naar een inloop- en ontmoetingspunt voor kwetsbare inwoners worden gezet. • Het beginnend netwerk van verenigingen (signalerende rol richting het meldpunt) verstevigen, in het bijzonder sport- en winkeliers bijvoorbeeld • We onderzoeken de mogelijkheid om workshops voor vrijwilligers en anderen te organiseren zodat de aandacht voor de omgang met mensen met een beperkt sociaal netwerk versterkt wordt. 	2024		<p>In de eerste helft van 2023 is de maatschappelijke agenda voor een aantrekkelijk Altena vastgesteld. Een gezamenlijk document van inwoners en maatschappelijke partners. Antwoorden op de vraag hoe we samen kunnen bouwen aan een sterke, sociale en verbonden samenleving staan centraal. De sociale basis raakt aan alle thema's uit de agenda, maar draagt direct bij aan de volgende drie thema's op dit doel: Eenzaamheid, Iedereen doet mee en samen leven.</p> <p>Om onze visie te realiseren denken we vanuit het concept sociale basis. De sociale basis wordt gevormd door drie samenhangende delen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het sociale netwerk van inwoner(s): de persoonlijke sociale basis. 2. De informele netwerken van inwoners in de directe leefomgeving: de gemeenschappelijke sociale basis. 3. De beschikbare voorzieningen en samenwerkende organisaties: de institutionele sociale basis. <p>Er wordt onderzoek gedaan naar het versterken van bestaande ontmoetingsplekken. Hierin worden mensen in sociaal isolement ook meegenomen.</p>

2.2 Financieel overzicht

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
2. Altena Samenredzaam					
Bijstelling gemeentelijke bijdrage MidZuid	170 N	295 N	246 N	241 N	236 N
Verhoging budget arbeidsparticipatie	79 N	79 N	79 N	79 N	79 N
Indexatie Wmo	1.372 N	1.639 N	1.639 N	1.639 N	1.639 N
P-Wet toename uitkeringsbestand	450 N	450 N	450 N	450 N	450 N
Programmakosten Norm voor Opdrachtgeverschap	166 N	313 N	313 N	-	-
Meerkosten CIT (Uitvoeringskosten jeugdhulp)	65 N	65 N	65 N	65 N	65 N
Indexatie Jeugd	486 N	486 N	486 N	486 N	486 N
Subsidietender Oog voor Elkaar	75 N				
Verhoging gemeentelijke bijdrage Veilig thuis	71 N	167 N	167 N	167 N	167 N
Initiële kosten Hervormingsagenda jeugd	178 N	100 N	100 N	100 N	100 N
Stelpost besparingen Hervormingsagenda jeugd	-	-	1.400 V	1.400 V	1.400 V
Raming opvang Oekraïne uitgaven	4.200 N	-	-	-	-
Raming opvang Oekraïne inkomsten	6.251 V	-	-	-	-
Tijdelijke uitbreiding 1 fte consulent inburgering	68 N	-	-	-	-
Tijdelijke uitbreiding 1 fte consulent inburgering dekking	47 V	-	-	-	-
SU SZW Inburgering beschikking 2024 lasten	1.195 N	1.195 N	1.195 N	1.195 N	1.195 N
SU SZW Inburgering beschikking 2024 baten	1.195 V	1.195 V	1.195 V	1.195 V	1.195 V
P-Wet: inkomensvoorzieningen mutatie d23 naar v24 lasten	873 N	873 N	873 N	873 N	873 N
P-Wet: inkomensvoorzieningen mutatie d23 naar v24 baten	873 V	873 V	873 V	873 V	873 V
Diverse mutaties < € 50.000	29 N	60 N	38 N	33 N	28 N
Totaal 2. Altena Samenredzaam	1.110 N	3.654 N	2.183 N	1.860 N	1.850 N
Mutaties reserves programma 2					
Uitbreiding formatie jongerenwerker/sportcoach dekking	29 V	87 V	87 V	87 V	87 V
Tijdelijke uitbreiding 1 fte consulent inburgering dekking	21 V	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves programma 2	49 V	87 V	87 V	87 V	87 V
Eindtotaal	1.061 N	3.567 N	2.096 N	1.733 N	1.763 N

Toelichting op de mutaties

Bijstelling gemeentelijke bijdrage MidZuid

Op basis van de herziene begroting 2024 van MidZuid wordt de gemeentelijke bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling aangepast. In de herziene begroting 2024 van MidZuid is rekening gehouden met de (financiële) ontwikkelingen in 2023 tot en met het derde kwartaal en de ontwikkelingen op rijksniveau (rijksbudgetten en macrocijfers). Ook is rekening gehouden met de economische ontwikkelingen zoals de inflatie en de ontwikkeling van de Cao-lonen.

Verhoging budget arbeidsparticipatie

De verhoging is noodzakelijk aangezien de doelgroep waarvoor we verantwoordelijk zijn in het kader van re-integratie en participatie steeds groter en complexer wordt. Dit betekent dat er steeds meer ondersteuning nodig is om inwoners succesvol te laten deelnemen op de arbeidsmarkt. Tevens zien we dat de begeleidingskosten voor de Participatievoorziening beschut werk fors zijn gestegen, hiervoor worden we overigens gecompenseerd. Tot slot zien we dat samenwerkingspartners hun prijzen voor trajecten ook verhogen.

Indexatie Wmo

De kosten van huishoudelijke ondersteuning en begeleiding stijgen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door indexatie van de uurprijs en een toename van het aantal aanvragen. De raming van de lasten in de begroting dient hiervoor verhoogd te worden.

P-Wet toename uitkeringsbestand

Het aantal mensen met een uitkering stijgt, waardoor de uitkeringslasten toenemen. De afgelopen jaren was sprake van onderuitputting op de middelen die van het Rijk ontvangen worden (BUIG-budget), waar ook mee rekening is gehouden in de begroting. Het BUIG-budget groeit echter steeds meer toe naar de feitelijke lasten, waardoor er geen sprake meer is van onderuitputting en het ingeboekte voordeel zich dus niet meer voordoet.

Programmakosten Norm voor Opdrachtgeverschap

We implementeren de Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd (VNG) en de Regiovisie Jeugdhulpregio WBO. Het programma is gestart in 2022 en loopt door tot zeker 2027. Er was begroot voor de jaren 2022 en 2023. Voor 2024 wordt een bedrag van € 166.000 begroot, samen met de budgetoverheveling van 2023 naar 2024 is in 2024 dan een bedrag van € 313.000 beschikbaar. Dit bedrag is ook voor 2025 en 2026 geraamd. Het programma wordt uitgevoerd in regionale samenwerking met vier andere gemeenten. We werken onder andere aan stevigere regionale samenwerking, opzetten van een GR en professionaliseren van inkoop. In Q3 2023 is een implementatiemanager aangesteld in Altena, door middel van tijdelijke inhuur tot 1 juli 2024.

Meerkosten CIT (Uitvoeringskosten jeugdhulp)

Het CIT (Crisis Interventie Team) is een team medewerkers dat dag en nacht komt bij meldingen van onveiligheid bij kinderen en jongeren. De medewerkers beschikken over een brede expertise op het gebied van jeugdhulp, jeugdpsychiatrie (ggz) en verstandelijke beperking (Ivb). Op basis van de begroting van het CIT moet de raming van de lasten verhoogd worden. De hogere lasten betreffen voornamelijk personeelslasten.

Indexatie Jeugd

De mutatie inzake de indexatie van de Jeugd-budgetten volgt uit het collegebesluit van 13 februari 2024 en bestaat uit de volgende onderdelen.

- Indexatie tarieven ambulante en gezinsgerichte jeugdhulp (€ 813.000 nadeel). Gemeente Altena betaalt reële tarieven voor jeugdhulp. Inwoners kunnen hierdoor rekenen op voldoende en kwalitatief goede zorg. We verwachten meer en complexere jeugdhulp in te moeten zetten in ambulante vorm of in pleegzorg en gezinshuizen, dichtbij de jeugdige. Vanwege de zorgplicht op basis van de Jeugdwet zijn we verplicht deze zorg te leveren zodra dat nodig is. Daar staat

tegenover dat we verwachten minder jeugdhulp met verblijf in een instelling te hoeven inzetten. Voor de kostenstijging voor ambulante jeugdhulp kunnen we dan ook deels compensatie vinden in de aframing van kosten voor jeugdhulp met verblijf (zie hieronder).

- Indexatie tarief jeugdhulp met verblijf en crisishulp (€ 593.000 V). Voor de gecontracteerde aanbieder van jeugdhulp met verblijf en crisiszorg is voor 2024 een lager lumpsumtarief afgesproken dan in 2023. De kostprijs gaat weliswaar omhoog, maar de vraag naar deze hulpvorm daalt sterker. Dit is conform onze beleidsdoelstellingen. Het budget kan afgeraamd worden omdat we verwachten minder jeugdigen te hoeven plaatsen in jeugdhulp met verblijf of crisiszorg.
- Invoering landelijk tarief jeugdbescherming (€ 199.000 N). Gemeente Altena en jeugdhulpregio WBO betalen in 2024 reële tarieven. Inwoners kunnen rekenen op kwalitatief goede jeugdhulp doordat aanbieders van ambulante jeugdhulp, pleegzorg en gezinshuiszorg in 2024 een reëel tarief krijgen voor hun diensten. Om dit te bereiken, implementeren we in 2024 het voorgeschreven landelijke tarief voor jeugdbescherming.
- Indexatie tarieven jeugdhulp PGB (€ 67.000 N). Op grond van de jeugdwet is de gemeente verplicht jeugdhulp te verlenen als de jeugdige dat nodig heeft. Op grond van de wet mag de inwoner dit ook zelf inkopen met een PGB. Uit de verordening sociaal domein volgt dat het budget voor PGB's 90% betreft van het tarief Zorg in Natura voor dezelfde hulpvorm. De PGB-tarieven stijgen dus mee met de ZIN-tarieven.

Subsidietender Oog voor Elkaar

In verband met de stijgende personeelskosten van de huidige welzijnspartner worden extra middelen geraamd. We onderzoeken hoe we de financiering van organisaties die maatschappelijke ondersteuning bieden in onze gemeente vanaf 2026 gaan vormgeven.

Verhoging gemeentelijke bijdrage Veilig Thuis

Door met name de Cao-ontwikkelingen stijgen de lasten van Veilig Thuis. Deze lasten waren niet meegenomen in de begroting van Veilig Thuis. De hogere lasten leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage, waarmee Veilig Thuis de wettelijke kan uitvoeren.

Hervormingsagenda jeugd

Stelpost besparingen Hervormingsagenda jeugd

Deze agenda heeft als doel om knelpunten in de jeugdzorg structureel aan te pakken. Een ander doel is het jeugdzorgstelsel financieel houdbaar maken voor de toekomst. Het akkoord tussen VNG en het Rijk verplicht ons om besparingen in te boeken. Ook moeten we voldoen aan een inspanningsverplichting. Dat houdt in dat we ons aantoonbaar inspannen om de maatregelen uit de agenda uit te voeren. Op dit moment is over veel maatregelen nog onduidelijkheid. Voor onderdelen volgen in 2024 nog handreikingen van de VNG, of komt het Rijk nog met wetswijzigingen of Algemene Maatregelen van Bestuur. Dit is mede afhankelijk van het nieuwe kabinet. In de landelijke agenda is vermeld welke investering gemeenten op landelijk niveau moeten doen om maatregelen uit te voeren. Er is in Altena een bedrag begroot voor inspanningen van € 178.000 in 2024 en € 100.000 vanaf 2025. Vanaf 2026 is een besparing in de begroting opgenomen.

Raming opvang Oekraïne (baten en lasten)

Altena vangt in 2024 Oekraïners op in de 280 gerealiseerde gemeentelijke opvangplekken (GOO) in de vijf gemeentelijke locaties. In de Begroting 2024 is nog geen raming opgenomen voor de kosten opvang Oekraïne. Op basis van de realisatie 2023 worden in 2024 de kosten nu ingeschat op € 4,2 miljoen. Per gerealiseerd bed ontvangt de gemeente van het Rijk het normbedrag van € 61 per dag. Het te declareren bedrag bij het rijk bedraagt voor 2024, op basis van de nu bekende gerealiseerde bedden € 6,2 miljoen. Dat betekent dat er op basis van de nu bekende cijfers een bedrag van € 2,2 miljoen niet besteed zal worden. Daarnaast worden in Altena nog Oekraïners opgevangen in de particuliere opvang (POO) en daar krijgt de gemeente ook een vergoeding voor van het Rijk. De hiervoor bij het Rijk te declareren bedragen zijn op dit moment nog niet bekend.

Team Toegang: tijdelijke uitbreiding 1 fte consulent inburgering en dekking

In 2024 is tijdelijke uitbreiding met 1 fte nodig voor de werkzaamheden in het kader van inburgering. Dekking vindt plaats uit het bestaande budget voor inburgering (€ 47.000) en uit de reserve Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen (€ 20.500).

Specifieke uitkering Inburgering beschikking 2024 (baten en lasten)

Het budgetneutraal opnemen van de beschikking die is ontvangen van het Ministerie van SZW voor Wet Inburgering 2024. De vervolgstappen zijn nu om een bestedingsplan / begroting op te stellen en de realisatie daarvan te monitoren per kwartaal.

Specifieke uitkering P-Wet beschikking 2024 (baten en lasten)

Van het Rijk is de voorlopige beschikking voor het macrobudget budget ontvangen. De beschikking wordt zowel aan de batenkant (ontvangst) als aan de lastenkant (uitgaven) verwerkt, waarmee sprake is van een budgetneutrale mutatie.

Programma 3. Veelzijdig Altena

3.1 Doelenbomen Veelzijdig Altena

	Doelstelling is behaald / Op koers om doelstelling te behalen.
	Bijsturing nodig om doelstelling te behalen.
	Nog geen actie ondernomen of forse bijsturing nodig om doelstelling te behalen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Kansengelijkheid				
We zetten de middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) in om de achterstanden op sociaal-emotioneel gebied, die in het onderwijs ontstaan zijn door corona, te verminderen.	<ul style="list-style-type: none"> We investeren in het verbeteren van de mentale belastbaarheid en weerbaarheid van kinderen en jongeren. De afgelopen periode zijn hiervoor diverse interventies ingezet die gecontinueerd en/of geïntensiveerd worden. De restmiddelen vanuit het NPO zetten we tot en met schooljaar 2024-2025 in samenspraak met onderwijs en kinderopvang daar in waar nodig. 	2022-2025		<ul style="list-style-type: none"> In 2024 bieden we een collectief trainingsaanbod voor het onderwijs waarmee zij bijvoorbeeld sociale vaardigheidstrainingen en KIES-training kunnen bieden aan leerlingen. We ronden de vaststellingen van de subsidies 2023 af die we gebruiken als input voor het verkennen van de mogelijkheden om de trainingen anders vorm te geven. Ook zijn we begonnen met jeugdconsulenten kortdurende ondersteuning die op individueel niveau jeugdigen laagdrempelig kunnen helpen.
We verbinden onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp door de preventieve aanpak verder door te voeren. We werken samen op basis van relatie en vertrouwen. We werken samen rondom het kind en we innoveren en monitoren op het snijvlak tussen onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp.	<ul style="list-style-type: none"> De verbindingsfunctionarissen onderwijs en jeugdhulp hebben korte lijnen met de scholen om mee te denken over passende ondersteuning voor een kind. We werken aan een warme overdracht tussen kinderopvang en basisschool en tussen basisschool en voortgezet onderwijs. 	2024-2026		<ul style="list-style-type: none"> We hebben een overdrachtsformulier ontwikkeld voor kinderopvang en PO waarmee nu een eerste periode gewerkt wordt. Om te innoveren op het snijvlak onderwijs en jeugdhulp is een Pilot OZA ontwikkeld in samenwerking met SBO de Akker. Deze is in het schooljaar 2023 – 2024 gestart. De doelen bij deze pilot zijn dat de leerling meer continuïteit ervaart,

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> We experimenteren met een onderwijszorgarrangement bij sbo De Akker waarbij onderwijs- en jeugdhulpondersteuning door 1 hulpverlener in de klas wordt geboden. 			de zorgvraag van de leerling vermindert en de leerkracht meer tijd kan besteden aan het onderwijs. Er is een monitor uitgezet waaruit de ontwikkelingen moeten blijken. In Q2 2024 staat een evaluatie met SBO De Akker gepland.
<p>We bieden kinderen een zo goed mogelijke start op de basisschool, waarbij het onderwijs en de kinderopvang gefaciliteerd is om onderwijsachterstanden zo goed mogelijk aan te pakken. We laten de educatieve partners met elkaar samenwerken om aanbod en voorzieningen te verbinden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Doelgroeppeuters starten op 2,5-jarige leeftijd met voorschoolse educatie (VE) en nemen 16 uur per week deel. We verbeteren de toeleiding en het bereik van het VE-aanbod. We zorgen samen met de kinderopvang en de basisscholen voor een doorgaande zorg- en leerlijn, zowel in overdracht van voor- naar vroegschool, als in ontwikkeling en zorg. We financieren de Taalklas waar leerlingen in de basisschoolleeftijd die de Nederlandse taal nog niet machtig zijn intensief taalonderwijs krijgen. We hebben een focus op taal. Daarvoor zetten we onder andere de BibliotheekCultuurpuntAltena in met BoekStart, Bibliotheek op school en kinderopvang en de Voorleesexpress. We werken aan zicht op bereik, kwaliteit en opbrengsten. Hiervoor gebruiken we de Peutermonitor. 	2022-2025		<ul style="list-style-type: none"> Er is een uniform overdrachtsformulier opgesteld die ingevuld wordt voor alle kinderen die van kinderopvang naar onderwijs toe gaan. We zijn bezig met de implementatie van een casuïstiek overleg van 0-5 jaar waardoor kinderen vroegtijdig in beeld zijn. We bieden interventies aan die zich richten op het bevorderen van de taalontwikkeling (Boekstart, VoorleesExpress, Bibliotheek op school). We stellen met de kerngroep VVE samenwerkingsafspraken op rondom het toeleiding proces van VVE indicatie naar kinderopvang.
<p>Goede, duurzame en toekomstbestendige onderwijshuisvesting waar schoolbesturen eigentijds onderwijs kunnen verzorgen in een veilige, uitdagende leeromgeving waar de leerling centraal staat. Huisvesting die een multifunctionele rol in het dorp of de</p>	<ul style="list-style-type: none"> We houden de gemeenteraad op de hoogte van de stand van zaken van de uitvoering van het IHP: <ul style="list-style-type: none"> MFA Almkerk Uitbreiding Het Bakken Werkendam Brede school Genderen 			<ul style="list-style-type: none"> Bij de MFA Almkerk is gestart met laatste deel van de aanbesteding van de aannemer. De geselecteerde aannemer zal voor de zomer van 2024 bekend zijn. Het Verlaat is inmiddels gesloopt. De bouw van de Duroxvleugel is afgerond. Voor de uitbreiding Het Bakken in

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
wijk mogelijk maakt door samenwerking met kinderopvang en andere maatschappelijke partners die een rol kunnen spelen in de ontwikkeling van een kind.	<ul style="list-style-type: none"> - Brede school Wijk en Aalburg - Brede school Veen <ul style="list-style-type: none"> • Het IHP 2020-2024 wordt herijkt. 	Q2 2024		<p>Werkendam, de brede school Genderen, de brede school Wijk en Aalburg en de brede school Veen zijn de architecten bezig met de definitieve ontwerpen en zijn de aannemers geselecteerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De herijking van het IHP wordt in 2024 afgerond. • Inmiddels is ook gestart met de businesscase voor basisschool De Halm
We verbeteren de samenwerking tussen onderwijs, gemeente en bedrijfsleven.	<p>We geven uitvoering aan de actie-agenda van 'Onderwijs naar Arbeidsmarkt'. Concrete acties hieruit zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We faciliteren de kopgroep 'van onderwijs naar arbeidsmarkt' met bijbehorende werkgroepen. • We ondersteunen en faciliteren een onderwijs en arbeidsmarkt evenement. • De ontwikkelingen van de maritieme campus Werkendam worden benut en een samenwerking met het I-lab Gorinchem wordt verder onderzocht • We zoeken proactief aansluiting bij regionale initiatieven in onze eigen arbeidsmarktregio West-Brabant en buurgemeenten die hierbuiten vallen (bijvoorbeeld Waalwijk en Gorinchem) 			<ul style="list-style-type: none"> • De kopgroep 'van Onderwijs naar Arbeidsmarkt' is bezig met een structuur waarbij er duurzaam samengewerkt kan worden tussen scholen, bedrijven en de gemeente, nu én in de toekomst. • 6 maart 2024 is een tweede arbeidsmarktevenement georganiseerd. Een succes met de deelname van 800 leerlingen van alle 4 de VO-scholen én 300+ werkzoekende uit de gemeente, waarvan 80 die in een re-integratietraject deelnemen. De evaluatie vindt nu plaats • De maritieme campus blijft zichzelf ontwikkelen en de samenwerking met I-lab Gorinchem wordt gezocht. Gesprekken worden gevoerd waarbij ook de behoefte vanuit het onderwijs en de verbinding met Sterk Techniek Onderwijs wordt gezocht. • Er is nauwe aansluiting bij de arbeidsmarktregio en de regio West-Brabant doormiddel van deelname in ambtelijke werkgroepen en het bestuurlijk bijwonen van overleggen.
Gezond leven				
We koesteren het sportieve karakter van Altena, door sportverenigingen te	<ul style="list-style-type: none"> • We zetten de buurtsportcoaches breder in. We geven uitvoering aan het herijkte 			<ul style="list-style-type: none"> • Vanaf schooljaar 2024-2025 wordt de inzet van combinatiefunctionarissen in (bewegings-)onderwijstijd afgebouwd. Binnen de vrijgekomen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
<p>ondersteunen en in te zetten op meer sportmogelijkheden in de buitenruimte.</p>	<p>sportakkoord waarbij we sport- en beweegaanbieders betrekken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het speelbeleid (indien er een PM-post opgenomen was in de kadernota). • Opstellen en implementeren nieuwe subsidieregeling buitensportaccommodaties sport en bewegen. 			<p>capaciteit worden zij direct breder ingezet voor de uitvoering van maatschappelijke opdrachten uit beleidskader gezond leven, programma vitaliteit en het sportakkoord.</p> <p>De kerngroep sportakkoord, bestaande uit inwoners en medewerkers van lokale fysiotherapiepraktijken, welzijnsinstellingen en het onderwijs is in juni 2023 gevormd en via een evaluatie zijn sport- en beweegaanbieders betrokken bij de herijking.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een scenariovoorstel ontwikkeld en hierop moet nog bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden. • De subsidieregeling sport en bewegen werd vastgesteld in 2020. De subsidieregeling buitensportaccommodaties werd vastgesteld in 2021 en is in 2023 geactualiseerd.
<p>We willen investeren in het verhogen van de kwaliteit en toegankelijkheid van bestaande sportlocaties en in het verduurzamen van de gemeentelijke accommodaties.</p>	<p>We leveren een strategisch accommodatiebeleid voor de maatschappelijke accommodaties.</p> <p>We geven uitvoering aan een nieuwe subsidieregeling compensatie energiekosten en stellen een regeling op voor verduurzaming accommodaties.</p>	<p>Q4 2024</p> <p>Q4 2024</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Op dit moment vindt de planvorming plaats van het strategisch accommodatiebeleid voor het maatschappelijk vastgoed. Hier worden de reeds opgestelde MJOP's, de routekaart verduurzaming en het verbeteren van de toegankelijkheid in meegenomen. Naar verwachting zal het eind 2024 aan de raad worden voorgelegd. • In 2023 werd uitvoering gegeven aan de "Tijdelijke subsidieregeling energielasten maatschappelijke organisaties Altena 2023". Hiernaast werd eind 2023 de "subsidieregeling verduurzaming maatschappelijke accommodaties Altena" vastgesteld. Deze regeling is momenteel in uitvoering.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Economie en ondernemen				
<p>We verkrijgen duidelijkheid in toekomstige ontwikkellocaties voor de vestiging van bedrijven in Altena</p>	<ul style="list-style-type: none"> We ronden de gebiedsvisie voor Werkendam Noord af waarin de definitieve locatie voor een bedrijventerrein wordt voorgelegd We onderzoeken of SRBT Giessen op termijn verder kan worden uitgebreid Op basis van de bedrijventerreinagenda wordt aandacht besteed aan kleine contourcorrecties van bedrijventerreinen gericht op uitbreiding. Ook onderzoeken we herstructureringsmogelijkheden nu er ruimte komt op het SRBT voor evt. herplaatsingen. 	<p>Q3</p> <p>Q4</p> <p>Q4</p>		<p>In de gebiedsvisie Werkendam Noord zijn drie verschillende scenario's voor een bedrijventerrein opgenomen.</p> <p>Rond eind 2024 verwachten we definitieve duidelijkheid over de bedrijventerrein programmering</p> <p>De inventarisatie van herstructureringslocaties is opgestart.</p>
<p>Er wordt duidelijkheid verkregen over de haalbaarheid van het plan voor de insteekhaven</p> <p>We willen een vervolgstap zetten in het verkrijgen van inzicht in de haalbaarheid van de derde haven</p> <p>We bepalen de rol en scope van de gemeente in de maritieme campus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Go/ no go besluit op basis van de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek wat door het ROB wordt uitgevoerd. Het onderzoek van de kwartiermaker derde haven wordt afgerond en voor besluitvorming aangeboden. Mede op basis van de resultaten uit de businesscase maken we een keuze op welke wijze we als gemeente willen participeren in de maritieme campus 	<p>Q2</p> <p>Q4</p> <p>Q4</p>		<p>Het concept van het haalbaarheidsonderzoek is gereed en besluitvorming wordt voorbereid.</p> <p>Afronding van het onderzoek van de kwartiermaker wordt verwacht in het najaar. Dit wordt gekoppeld aan de besluitvorming voor de MIRT.</p> <p>De businesscase wordt voor de zomer afgerond waarna besluitvorming kan worden voorbereid.</p>
Natuur, landschap en water				
<p>Kernkwaliteiten van ons waardevolle landschap beschermen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> We brengen kernkwaliteiten in kaart of maken ze zichtbaar. We toetsen ontwikkelingen op bescherming van de landschappelijke kernkwaliteiten en bieden hiervoor een handreiking. 	<p>2024 en verder</p> <p>2023 en verder</p>		<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van landschapsbeleid loopt parallel met het opstellen van Water- en Rioleringsplan (WRP). Ruimtelijke ontwikkelingen worden getoetst aan de regeling kwaliteitsverbetering van het landschap Altena 2019. De inhoud van deze regeling wordt gelijktijdig met het opstellen van het landschapsbeleid getoetst.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> Binnen de Gebiedsgerichte aanpak (GGA) voor het gebiedsprogramma voor het NPLG volgen we deze beschermende lijn. 	2022 (op basis van andere bronnen) en verder		<ul style="list-style-type: none"> De groenblauwe opgaven water, natuur, klimaat en bodem worden ook integraal meegenomen in het gebiedsproces.
Behoud en vergroten van biodiversiteit.	<ul style="list-style-type: none"> Natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen krijgen concrete invulling in ons beleid en laten we integraal meenemen bij ruimtelijke ontwikkelingen. We geven uitvoering aan de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Binnen de GGA voor het gebiedsprogramma voor het NPLG nemen we als doelen het behoud en het vergroten van biodiversiteit mee. Bij de transitie is het een kans. 	2023 en verder vanaf 2022 vanaf 2022		<ul style="list-style-type: none"> Als actie vanuit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie wordt er gewerkt aan duurzaam bouwbeleid. Hierin worden de gemeentelijke kaders geschetst voor klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit bij ruimtelijke ontwikkelingen. Op basis van de uitvoeringsagenda voeren wij projecten klimaatadaptief uit. Voor een deel van deze projecten zetten wij hierbij de aangevraagde en verleende subsidies (impulsregeling en provinciale bijdrage) in. Deze subsidieaanvragen zijn 100% gehonoreerd en wachten op uitvoering van de projecten. De groenblauwe opgaven water, natuur, klimaat en bodem worden ook integraal meegenomen in het gebiedsproces.
Gebiedsgerichte Aanpak groenblauw (NPLG), waaronder agrarische sector				
Beter inzicht verwerven in de vraagstukken en uitdagingen van onze agrarische sector.	We verwerven inzicht over de wijze waarop agrarische ondernemers in Altena tegen hun toekomst aankijken.	2024		Vervolg van de opgavenanalyse landelijk gebied. Het gaat om het op kaart zetten van de opgaven rondom water, natuur, bodem, klimaat en perspectief agrarische sector.
We faciliteren de agrarische sector (onder andere ruimte voor duurzame agrarische bedrijfsontwikkeling, perspectief blijvers en	<ul style="list-style-type: none"> We halen gericht ruimtelijke belemmeringen in de eigen regelgeving weg (Omgevingsplan Altena), ook in samenwerking met andere overheden. 	2023-2026		<ul style="list-style-type: none"> Vervolg geven aan het ondersteuningsnetwerk agrarische ondernemers. Start gemaakt met inventariseren van lopende projecten en samenwerkingskansen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
stoppers, kavelruil, Altena als experimenteergebied).	<ul style="list-style-type: none"> In het op te stellen grondbeleid nemen we ook op welke wijze de transitie van de landbouw kan worden ondersteund, bijvoorbeeld door kavelruil. 	2023-2026		
De belangen en kansen van Altena stevig positioneren in het gebiedsprogramma dat provincie Noord-Brabant moet indienen voor het NPLG.	<ul style="list-style-type: none"> We participeren proactief in GGA's en gebiedsprogramma NPLG. We versterken de samenwerking met het Waterschap. 	2024 2022 en verder		Vervolg gebiedsproces op basis van ingezette koers uit 2023.
Cultuur en cultuurhistorie				
De cultuurvisie is weer toekomstbestendig	<ul style="list-style-type: none"> We evalueren de cultuurvisie We actualiseren de cultuurvisie op basis van de evaluatie 	Q1 en Q2 Q3 en Q4		Op het moment van schrijven wordt data verzameld voor de evaluatie. De evaluatie vormt input voor de nieuwe visie.
We maken de keuze op welke manier we het muziekonderwijs voortzetten	We evalueren het muziekonderwijs en we komen met een nieuw meerjarenplan voor muziekonderwijs in Altena.	Q2		In Q2 is de evaluatie van het muziekonderwijs gepresenteerd en heeft de gemeenteraad de werkwijze voor de komende vijf jaar vastgesteld.
Een verbeterde en meerjarige samenwerking voor het openbaar bibliotheekwerk	<p>De voltooide evaluatie van het bibliotheekwerk uit 2023 vertalen we door naar een nieuwe toekomstbestendige samenwerkingsvorm met Bibliotheek CultuurPunt Altena.</p> <p>In 2024 is er een maximaal budget van € 1.287.000 beschikbaar voor subsidieverstrekking aan Bibliotheek Cultuurpunt Altena voor de uitvoering van de wettelijke taken van het bibliotheekwerk. De diensten die zij leveren betreft Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) zijn hiervan uitgesloten.</p>	Q3		Een plan van aanpak is gemaakt. Dit wordt uitgewerkt in een nieuwe visie en aanpak voor de bibliotheek
Het realiseren van de ambities en verzilveren van kansen uit de Erfgoedvisie Altena 2022-2027.	<ul style="list-style-type: none"> We stellen een uitvoeringsagenda op ter uitwerking van de Erfgoedvisie Altena 2022-2027. 	2023 2023-2026		<ul style="list-style-type: none"> De integrale uitvoeringsagenda erfgoed wordt medio 2024 (Q2 of Q3) ter vaststelling voorgelegd aan het college.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> We voeren de acties uit de uitvoeringsagenda uit. Dit doen we onder meer door te stimuleren, faciliteren, samen te werken en nog meer naar buiten toe te treden. In de uitvoeringsagenda wordt ook extra aandacht besteed aan de waterlinies. 			<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering van acties en projecten uit de uitvoeringsagenda vindt plaats in de periode 2024-2027.
<p>We inventariseren en waarden (wegen) voor het hele gemeentelijke grondgebied de cultuurhistorische waarden en vormen op basis hiervan beleidsuitgangspunten voor het vervolg.</p>	<ul style="list-style-type: none"> We stellen een digitale kwaliteitsatlas vast. We onderzoeken of we deze kwaliteitsatlas ook voor iedereen digitaal kunnen ontsluiten. 	2023		<ul style="list-style-type: none"> De concept-kwaliteitsatlas is opgeleverd en besproken met de interne werkgroep. Afstemming met de provincie en de externe klankbordgroep volgt nog. Hierna kan de definitieve kwaliteitsatlas worden opgemaakt en in 2024 worden aangeboden aan de raad. Het is de bedoeling de kwaliteitskaart en de toelichting digitaal beschikbaar te maken via een link op de gemeentepagina.
<p>We vormen samen met de kerkeigenaren een visie op de kerkelijke gebouwen binnen de gemeente Altena.</p>	<ul style="list-style-type: none"> We stellen een kerkvisie vast met decentralisatiegelden van het Rijk. Als dat nodig is, stellen we een uitvoeringsagenda op voor eventuele vervolgstappen. 	2024 2024 - 2025		<p>In 2023 is de startbijeenkomst geweest van de kerkvisie en zijn de individuele gesprekken met de kerken gestart. De input uit deze gesprekken bepaalt voor een belangrijk deel de koers die we opgaan met de kerkvisie.</p>
Recreatie en toerisme				
<p>We verkrijgen inzicht in het recreatief gebruik, en de impact daarvan, in Nationaal Park de Biesbosch, de schil rondom de Biesbosch en de rest van de gemeente Altena</p>	<ul style="list-style-type: none"> In het toeristisch seizoen wordt een nulmeting uitgevoerd. We maken een start met het analyseren van de verzamelde data. 	Q2/Q3 Q4		<p>We starten in mei 2024 met meten in de Biesbosch en beginnen dan ook met het verzamelen van relevante data bij overheden, Staatsbosbeheer en ondernemers. Daarnaast doen we ook extra metingen in andere toeristische locaties in Altena en starten we met een aanbestedingstraject voor de analyse fase en het kwalitatieve onderzoek in 2025.</p>
<p>Inwoners en bezoekers worden op een interactieve en digitale wijze geïnformeerd</p>	<p>Uitvoeren van de pilot waarin we met verschillende soorten routes gaan meten welke combinatie van communicatiemiddelen het beste</p>	Q2 2024		<p>De wandelroute die zich richt op gezinnen met kinderen in Woudrichem wordt tijdens open</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
over de historische parels van Altena via QR-codes.	werkt om het cultureel erfgoed van Altena digitaal te ontsluiten.			monumentendag geopend. De fietsroute en vaarroute worden binnenkort verder uitgewerkt.
Strategisch accommodatie- / vastgoedbeleid				
Effectief en efficiënt beheer en / of onderhoud van ons vastgoed.	<ul style="list-style-type: none"> We leveren een strategisch accommodatiebeleid voor de maatschappelijke accommodaties. Uitbreiding, verduurzaming en renovatie d'Alburcht 	<p>Q4 2024</p> <p>2023-2026</p>		<ul style="list-style-type: none"> Op dit moment vindt de planvorming voor het strategisch accommodatiebeleid voor het maatschappelijk vastgoed plaats. Onderdeel is hoe het beheer en exploitatie van onze accommodaties op een eenduidige en toekomstbestendige manier zou moeten worden vormgegeven. Naar verwachting zal het eind 2024 aan de raad worden voorgelegd. Eind 2023 is gestart met het proces rond d'Alburcht. Inmiddels is een architect aangesteld en ligt er een schetsontwerp. Naar verwachting zal in het Q2 van 2025 gestart worden met de daadwerkelijke bouwactiviteiten.

3.2 Financieel overzicht

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
3. Veelzijdig Altena					
Leerlingenvervoer	215 N	215 N	215 N	215 N	215 N
Meeropbrengst verblijfsbelasting	83 V	86 V	86 V	86 V	86 V
MJIP sportvelden	3.673 N	366 N	465 N	658 N	728 N
Afronding contract 't Verlaat	59 N	-	-	-	-
Actualisatie OAB (voorschoolse opvang)	55 V	55 V	55 V	55 V	55 V
Energiekosten Sportacc. binnen De Crosser	92 N	-	-	-	-
Kapitaallasten extra krediet verbouwing d'Alburcht	-	-	8 N	65 N	65 N
Positieve draagvlakmeting BIZ lasten	215 N	215 N	215 N	215 N	215 N
Positieve draagvlakmeting BIZ baten	215 V	215 V	215 V	215 V	215 V
Diverse mutaties < € 50.000	6 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Totaal 3. Veelzijdig Altena	3.895 N	409 N	517 N	767 N	836 N
Mutaties reserves programma 3					
Verwerking onderhoudsplan sportvelden	3.307 V	-	35 V	-	-
Totaal Mutaties reserves programma 3	3.307 V	-	35 V	-	-
Eindtotaal	588 N	409 N	482 N	767 N	836 N

Toelichting op de mutaties

Leerlingenvervoer

De aanbesteding van het leerlingenvervoer is in het eerste kwartaal 2024 afgerond. Met name de indexering en de nieuwe tarieven hebben geleid tot een verhoging van de kosten.

Meeropbrengst verblijfsbelasting

Voor de verblijfsbelasting wordt een meeropbrengst verwacht. Aan de hand van nu bekende gegevens is een inschatting gemaakt van de verwachte meeropbrengst. De meeropbrengst wordt deels ingezet als dekking voor de uitvoering van extra taken in verband met de registratie in de Basis Registratie Personen (BRP) van de arbeidsmigranten die van plan zijn langer dan vier maanden in Nederland te verblijven (zie programma 6b). Het overige deel wordt ingezet ten behoeve van handhaving en dienstverlening aan arbeidsmigranten (zie programma 6b).

MJIP sportvelden

De gemeente is eigenaar van de sportvelden en daarmee verantwoordelijk voor renovatie van de velden. Omdat velden door gebruik slijten, voorzieningen na verloop van tijd hun technische levensduur bereikt hebben en terreininrichting eens in de zoveel tijd aangepakt moet worden, is het nodig om na een langere periode van gebruik de velden en voorzieningen te renoveren of te vervangen. Om dit planmatig en structureel te doen, en daarmee de kwaliteit van de sportvoorzieningen hoog te houden, is voor de sportvelden en onderdelen van de algemene terreininrichting een Meerjaren Investeringsplan (MIP) opgesteld. In de Eerste Bestuursrapportage 2024 zijn de financiële gevolgen verwerkt (Raadsbesluit d.d. 6 februari 2024).

Afronding contract beheer en exploitatie 't Verlaat

Vanwege de sloop van 't Verlaat rondt Altena het contract met de exploitant van 't Verlaat financieel af (Collegebesluit d.d. 12 maart 2024). Op deze plek de komt multifunctionele accommodatie Hart van Almkerk.

Actualisatie OAB (voorschoolse opvang)

De middelen voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) worden budgetneutraal in de begroting opgenomen. Daartoe worden de baten en lasten geraamd. Per saldo is sprake van een voordeel van € 55.000.

Energiekosten sportaccommodatie De Crosser

Het nu geraamde budget is niet toereikend om de gestegen kosten voor gas en elektra van sportaccommodatie De Crosser in Werkendam op te vangen.

Kapitaallasten extra krediet verbouwing d'Alburcht

De raad heeft op 7 juli 2023 met een amendement besloten om het krediet voor de uitbreiding / renovatie / verduurzaming van d'Alburcht te verhogen van € 6,3 miljoen tot € 7,4 miljoen. De financieel technische uitwerking vindt nu plaats in de Eerste Bestuursrapportage 2024.

Positieve draagvlakmeting BIZ (baten en lasten)

De draagvlakmeting voor de Bedrijven Investeringszone (BIZ) Businessparken Werkendam is positief verlopen. De Verordening Businessparken Werkendam 2024 is met terugwerkende kracht tot 1 januari 202 in werking getreden. De geraamde opbrengst (baten) van deze BIZ-heffing is € 215.000. Dit bedrag wordt conform wettelijke regels als subsidie uitgekeerd aan de BIZ-stichting (lasten).

Programma 4. Duurzaam Altena

4.1 Doelenbomen Duurzaam Altena

	Doelstelling is behaald / Op koers om doelstelling te behalen.
	Bijsturing nodig om doelstelling te behalen.
	Nog geen actie ondernomen of forse bijsturing nodig om doelstelling te behalen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Omgevingswet				
Toepassen van de regels en werken naar de doelen van de Omgevingswet.	<ul style="list-style-type: none"> Vaststellen van een of meer eerste wijzigingen van het "tijdelijk" omgevingsplan (waarmee het Omgevingsplan Altena wordt opgebouwd) . Het (leren van) evenwichtig toekennen van functies aan locaties. Leren) werken naar de doelen van de Omgevingswet: integraal en samenhangend en met een balans tussen beschermen en benutten. 	<p>vanaf 2024</p> <p>vanaf 2024</p> <p>vanaf 2024</p>		<ul style="list-style-type: none"> Naast de Buitenplanse Omgevingsvergunningen (afgekort BOPA's) stelt de raad wijzigingen van het Omgevingsplan vast. In 2024 wordt gewerkt aan een basis structuur en regelopzet voor verdere uitwerking, t.b.v. het in procedure brengen van Omgevingsplan wijzigingen. Ook de organisatiestructuur wordt hiervoor ingericht. Er is een Regieteam Omgevingswet opgericht, die de wijzigingen in het Omgevingsplan gaat plannen en monitoren. Voor het Evenwichtig Toedelen van Functies Aan Locaties (ETFAL) worden onder andere trainingen en een pilotgebied opgezet. De Omgevingswet is nieuw en vergt een verdiepingsslag m.b.t. werkwijzen en inhoud.
Veense Put				
De ruimtelijke, juridische en feitelijke situatie op de Veense Put op rechtvaardige	<ul style="list-style-type: none"> Met de eigenaren sluiten we anterieure overeenkomsten met het oog op de realisatie van de gewenste 	2024 en verder		Er wordt gewerkt aan een gebiedsvisie ter voorbereiding op een wijziging van het Omgevingsplan en vergt (vanwege externe factoren) meer

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
wijze in overeenstemming met elkaar brengen.	kwaliteitsverbetering en het mogelijk maken van permanente bewoning op de Veense Put. <ul style="list-style-type: none"> Aansluitend wordt een wijziging van het Omgevingsplan voorbereid. 	2024 en verder		voorbereiding dan aanvankelijk gedacht. Het daadwerkelijk opstarten van procedure voor het wijzigen van het Omgevingsplan wordt afgestemd met het Regieteam Omgevingsplan, maar zal pas na 2024 opgestart kunnen worden.
Arbeidsmigranten				
We gaan op zorgvuldige wijze ruimte bieden aan de ontwikkeling van huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten.	<ul style="list-style-type: none"> Monitoren en handhaven beleidsregels arbeidsmigranten. 	2024		Er zijn in 2023 en tot nu toe onder het stelsel van schaarse rechten geen vergunningen verleend voor de huisvesting van arbeidsmigranten.
Duurzaamheid				
Uitvoering Warmtevisie Altena 2021.	<ul style="list-style-type: none"> We stellen uitvoeringsplannen op voor spoor A en B van de Warmtevisie We voeren deze plannen uit in samenwerking met onder andere de woningcorporaties. We zetten ons in om belemmeringen voor verduurzaming van Woudrichemse vesting en monumenten weg te nemen. We doen onderzoek naar het lokaal toepassen van alternatieve warmtebronnen zoals groen gas en aquathermie. 	Q3 2023 – Q1 2024 Q4 2023 en verder Q3 2023 en verder Q3 2023 en verder		<ul style="list-style-type: none"> In de eerste maanden van 2024 is gewerkt aan een uitvoeringsplan voor Spoor A. Dit plan is gereed en zal in 2024 worden uitgevoerd. Omdat een challenge geen aanmeldingen van buurten heeft opgeleverd zoeken we een andere benadering voor het selecteren van een buurt voor spoor B. De woningcorporaties zijn nauw betrokken bij de uitvoering van onze Warmtevisie. In overleg met enkele bewoners van de Vesting wordt gezocht naar het vereenvoudigen van regels en processen. Als eerste stap zijn de dubbele leges voor wijzigingen aan monumenten per 2024 afgeschaft. In de afgelopen maanden is onderzoek uitgevoerd naar het toepassen van aquathermie in Woudrichem. Technisch en financieel blijkt dit mogelijk. Aanvullend onderzoek is nodig.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
				<ul style="list-style-type: none"> Binnen het Europese project CIRCUS gaat ZLTO onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor agri-PV in Altena. Ook wordt in Altena onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van groen gas uit mest.
Openbare laadinfrastructuur.	We stellen een plaatsingsplan op (Q3 2023) en zorgen voor de uitvoering.	Q3 2023 en verder		De eerder geselecteerde partij heeft een plaatsingskaart opgeleverd die is afgestemd met de gemeente. Op basis daarvan worden in 2024 minimaal 100 palen proactief (voor de vraag uit) geplaatst.
Altena energie-eiland.	<ul style="list-style-type: none"> We verkennen mogelijkheden in samenwerking met Enexis en de provincie Noord-Brabant met inbreng van verschillende lokale partijen Altena Nieuwe Energie. We stimuleren het plaatsen van zonnepanelen op bedrijven(terreinen) en zetten ons in om op bedrijventerrein de Rietdijk een Smart Energy Hub op te zetten (met ondersteuning vanuit de RES). 	2024 Q2 2023 en verder		<ul style="list-style-type: none"> De energiesysteemstudie is afgerond / zit in de afrondende fase. In samenhang met het opstellen van de RES2.0 wordt de studie besproken met de raad. Het blijkt lastig om bedrijven te enthousiasmeren. Op bedrijventerrein de Rietdijk gaan we, in samenhang met de uitbreiding, verder met het opzetten van een Smart Energy Hub.
RES 2.0	We herijken de RES 1.0 naar RES 2.0 in 2024.	Oplevering eind 2024		Er is een start gemaakt met het proces om te komen tot een RES2.0.
De openbare verlichting uitvoeren in 100% LED.	We vervangen conventionele verlichting door LED-verlichting.	2024		Eind 2023 was 85% van de straatverlichting uitgevoerd met een LED. Eind 2024 zal het percentage LED naar verwachting 97% zijn.
Gebruikmaken van (alternatieve) vormen van energieopslag.	We doen onderzoek naar (alternatieve) vormen van energieopslag. (Onderdeel van Altena Energie Eiland)	2024		Dit hangt samen met de Energiesysteemstudie en de RES2.0.
Wonen				
Kaders formuleren voor het aanbieden van woonruimte voor inwoners met een zorgvraag.	Vaststellen Woonzorgvisie	2024		De woonzorganalyse is in 2023 afgerond. In de regio is afgesproken om in 2024 gezamenlijk te komen met een afsprakenkader. In dit afsprakenkader gaat het over de regionale opgaven en de verdeling van

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
				doelgroepen. Lokaal gaan we kijken hoe we de uitkomsten van de woonzorganalyse kunnen vertalen naar een geschikt document.
Het woonaanbod in de 21 kernen van Altena in 2030 is duurzaam, veelzijdig, kwalitatief, authentiek en passend bij de sociale cohesie van de kernen en de levensfase van de inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van het Uitvoeringsplan Wonen. • Opstellen dorpsstrategie Woudrichem. • Opstellen dorpsstrategie Sleeuwijk. • Stimuleren bijzondere woonvormen. • Realiseren van 1 of 2 projecten met flexwoningen. 	2024-2025 2024-2025 2024-2025 2024 2024-2026		
Circulair voedselsysteem				
Voortgang boeken op de weg naar een circulair voedselsysteem	<ul style="list-style-type: none"> • Coördineren van het transitielab korte keten, waarin de gemeente samen met gebiedspartijen concrete experimenten, projecten en onderzoeken uitvoert • Het verder opbouwen en versterken van het ondersteuningsnetwerk voor agrarische ondernemers op basis van de pilot uit 2023 • Uitvoering plan van aanpak voor een meer biologische en lokale kantine en catering in samenwerking met MidZuid • Actieve deelname aan de carbon farming pilot, om de samenwerking tussen bedrijven en boeren in Altena te vergroten • Inzichtelijk maken hoe we de partnersamenwerking kunnen intensiveren om te komen tot nog meer gedeeld eigenaarschap voor het realiseren van de doelen van het programma 	2024		Er is een jaarplan voor 2024 opgesteld met daarin 12 projecten. Met zes projecten is reeds een start gemaakt, waaronder het transitielab korte keten, invulling geven aan de intentieverklaring gezonde en circulaire kantine en catering en de gebiedspilot carbon farming.
Meer externe financiering voor het programma circulair voedselsysteem	Deelname aan subsidieproces voor de Regiodeal West-Brabant met twee projectfiches rondom duurzaam bodembeheer en gezonde en plantaardige voeding	2024		Het Rijk heeft 15 miljoen euro toegekend aan de Regio West-Brabant. Altena doet pro-actief mee aan de dealmaking fase die nu loopt tot en met september 2024. We werken hierbij nauw samen met onze lokale partners.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	Verkennen nieuwe kansen voor externe financiering van het programma circulair voedselsysteem in samenwerking met onze subsidieadviseur			
Groeïende bewustwording bij onze inwoners over herkomst en gebruik van gezonde voeding	Organiseren van de Week van Ons Eten (voorheen Dutch Food Week Altena) Uitvoering geven aan het communicatieplan van het programma circulair voedselsysteem	Q3 2024 2024		De bewustwordingscampagne voor inwoners is gestart.

4.2 Financieel overzicht

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
4. Duurzaam Altena					
Aanpassing modems milieuparkjes	75 N	-	-	-	-
Indexering onderhoud plantsoenen	216 N	-	-	-	-
Kapitaallasten krediet Faunapassage	-	3 N	3 N	3 N	3 N
Overheveling budget themaprogramma Wonen	290 N	280 N	210 N	210 N	210 N
Kapitaallasten investering WRP light	-	245 N	243 N	241 N	240 N
Kapitaallasten investering WRP light: mutatie voorziening	-	245 V	243 V	241 V	240 V
Opstellen rioolplan 2024-2027: extra kosten	545 N	-	-	-	-
Opstellen rioolplan 2024-2027: extra kosten tlv voorziening	545 V	-	-	-	-
Onderhoud watergangen: extra budget onderhoud a.g.v. aanbesteding	186 N	-	-	-	-
Onderhoud watergangen: mutatie voorziening riolering	186 V	-	-	-	-
Meeropbrengst heffing niet-woningen	100 V	100 V	100 V	100 V	100 V
Meeropbrengst heffing niet-woningen mutatie voorziening	100 N	100 N	100 N	100 N	100 N
Lokale aanpak isolatieprogramma lasten	1.417 N	-	-	-	-
Lokale aanpak isolatieprogramma baten	1.417 V	-	-	-	-
Diverse mutaties < € 50.000	15 V	40 V	40 V	40 V	40 V
Totaal 4. Duurzaam Altena	566 N	242 N	172 N	172 N	172 N
Mutaties reserves programma 4					
Geen mutaties	-	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves programma 4	-	-	-	-	-
Eindtotaal	566 N	242 N	172 N	172 N	172 N

Toelichting op de mutaties

Aanpassing modems milieuparkjes

Aan het einde van eind dit jaar worden de huidige 2G-modems in de ondergrondse inzamelsystemen niet meer ondersteund. Om de werking van de ondergrondse inzamelsystemen te continueren is een aanpassing van het modem noodzakelijk.

Indexering onderhoud plantsoenen

Door loon- en prijsontwikkelingen stijgen de lasten voor het onderhoud van plantsoenen vanaf 2024.

Kapitaallasten krediet Faunapassage

De provincie Noord-Brabant verleent subsidie voor de aanleg van faunapassages om het aantal dierenrijdingen terug te dringen. Per aanvraag wordt een subsidie van maximaal € 57.500 verleend. Bij de aanvang van de voorbereidingen voor de aanleg van drie faunapassages in de Bandijk te Werkendam was niet zeker of het project als één aanvraag gezien zou worden, of dat voor iedere afzonderlijke faunapassage de maximale subsidie zou worden toegekend. Dit laatste blijkt van

toepassing. Hierdoor kent het project Bandijk een financiële meevaller, de totale subsidie komt hiermee op € 172.500. De extra baten uit de subsidie worden besteed aan de aanleg van de drie faunapassages.

Overheveling budget themaprogramma Wonen

Programmabudget Wonen dat op programma 6b. Overhead was geraamd wordt overgeheveld naar de post Volkshuisvestingsbeleid op programma 4. Duurzaam Altena. Deze mutatie heeft per saldo geen invloed op het begrotingssaldo.

Kapitaallasten krediet Rioolplan light en mutatie voorziening

Onze ambitie om in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig te zijn wordt concreet ingevuld in een nieuw Water- en Rioleringsplan (WRP). In de eerste fase zorgen we ervoor dat de gegevens van ons areaal stedelijk water in de beheersystemen voldoen aan de noodzakelijke volledigheid, kwaliteit en nauwkeurigheid. Dit in relatie tot het gebruik van deze gegevens voor onze doorkijk naar de toekomst. Een eerste versie van het WRP (WRP light) zal dit jaar nog aan de raad gestuurd worden. In 2024 vergt het WRP een investering (zie onder 7. Investerings), waarvan de kapitaallasten op programma 4 begroot worden. De kapitaallasten komen ten laste van de voorziening riolering.

Opstellen rioolplan 2024-2027: extra kosten en mutatie voorziening

Het budget voor het onderhoud van riolen is niet toereikend. Dit is het gevolg van gestegen lasten door prijsstijgingen en areaaluitbreiding als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen. Om het onderhoud op een juiste wijze uit te kunnen voeren dient het budget opgehoogd te worden. Daarnaast is het budget ontoereikend voor het opstellen van plannen en uitvoeren van onderzoeken in het kader van het opstellen van het Water- en Rioleringsplan (WRP). Om het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering op de lange termijn op een goede manier uit te kunnen voeren wordt toegewerkt naar een Water- en Rioleringsplan (WRP). In dit WRP worden visie, ambitie en een uitvoeringsprogramma opgenomen. De langjarige financiële dekking wordt eveneens onderbouwd en geborgd in dit WRP. In de aanloop naar dit WRP wordt in 2024 een tussenvorm voor het WRP (WRP light) aan de raad aangeboden. Voor de tussenvorm en het uiteindelijke WRP moeten de nodige onderzoeken worden uitgevoerd en plannen worden opgesteld. Voor deze onderzoeks- en planvormingswerkzaamheden is aanvullend budget nodig voor 2024. De planvormings- en onderzoekskosten die in het verdere traject richting het definitieve WRP worden gemaakt worden betrokken bij de Kadernota 2025. Tot slot is sprake van hogere lasten door de noodzakelijke inhuur van derden. Voor de invulling van de coördinatie van klimaatadaptatie, coördinatie van opstelling van het WRP en andere ondersteunende taken wordt extra capaciteit ingehuurd. Het aantal aangevraagde rioolaansluitingen valt lager uit dan de eerdere prognoses (€ 100.000). Hierdoor kan een deel van het budget worden afgeraamd. Dit heeft echter geen effect op het begrotingssaldo, omdat de lasten voor rioolaansluitingen een op een worden doorbelast aan de aanvrager. Dekking voor de verhoging van de budgetten komt ten laste van de voorziening riolering.

Onderhoud watergangen: hogere lasten en mutatie voorziening riolering

Voor het onderhoud van de watergangen is het begrote budget ontoereikend. Het beheer van watergangen wordt vanaf 2024 aanbesteed middels een raamovereenkomst. De kosten nemen als gevolg van de aanbesteding toe (€ 161.000). Hiervoor worden aanvullende, noodzakelijke, werkzaamheden meegenomen die voorheen onvoldoende aandacht kregen. Het budget voor de

stortkosten van het maaisel uit de watergangen blijkt al meerdere jaren ontoereikend te zijn. Om de lasten te kunnen dekken is een verhoging van het budget met € 25.000 nodig. Dekking voor de budgettophogingen komt ten laste van de voorziening riolering (€ 186.000).

Meeropbrengst heffing niet-woningen en mutatie voorziening

Op basis van de realisatie 2023 wordt een structurele meeropbrengst van € 100.000 geraamd voor de rioolheffing voor gebruikers van niet-woningen.

Specifieke uitkering Lokale aanpak isolatie (baten en lasten)

Van het Rijk is de beschikking van de specifieke uitkering Lokale aanpak isolatie ontvangen. De beschikking wordt zowel aan de batenkant (ontvangst) als aan de lastenkant (uitgaven) verwerkt, waarmee sprake is van een budgetneutrale mutatie.

Programma 5. Bereikbaar Altena

5.1 Doelenbomen Bereikbaar Altena

	Doelstelling is behaald / Op koers om doelstelling te behalen.
	Bijsturing nodig om doelstelling te behalen.
	Nog geen actie ondernomen of forse bijsturing nodig om doelstelling te behalen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Uitwerking Mobiliteitsvisie (projectnummering conform Mobiliteitsvisie) https://op.lc/3qGTb				
Uitwerking Mobiliteitsvisie.	<ul style="list-style-type: none"> Kernen en woongebieden verkeersveilig inrichten met voetganger en fietser als hoofdgebruiker (project 1) Aanpak verkeersveiligheidsknelpunten tussen modaliteiten ontwikkelen en uitvoeren (project 2) Op orde maken kwaliteit hoofdnetwerk fiets (project 9) <p><i>Deze eerste drie projecten (1, 2 en 9) worden gedekt uit jaarlijkse exploitatiebudget (€ 450.000/jaar). Zoveel als mogelijk wordt meegelif met de voorgenomen werkzaamheden in de openbare ruimte. Daar waar riool- en of weg(beheer)werkzaamheden plaatsvinden wordt bezien in hoeverre maatregelen voor verkeersveiligheid, -bereikbaarheid of -leefbaarheid moeten plaatsvinden. Een en ander gebaseerd op informatie uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid en/of andere data.</i></p>	Permanent Permanent Permanent		De projecten 1 Kernen en woongebieden verkeersveilig inrichten met focus op voetganger en fietser als hoofdgebruiker en 2 Aanpak verkeersveiligheidsknelpunten tussen modaliteiten ontwikkelen en uitvoeren zijn projecten die de gehele looptijd van de Mobiliteitsvisie beslaan. Werkzaamheden aan de Perzikstraat te Wijk en Aalburg en kruising Midgraaf – Duilweg en ook de voorgenomen aanpassingen van de kruising Parallelweg-Industrieweg en Parallelweg Nijverheidsweg zijn werkzaamheden die voortkomen en financieel gedekt worden uit deze projecten. Daar waar ontbrekende schakels in het hoofdnetwerk fiets worden geconstateerd (F9) worden deze opgepakt en wordt gezocht naar oplossingen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken Verkeersvisie Hank (project 3) <ul style="list-style-type: none"> ○ Herinrichting Kerkstraat te Hank (3.2) ○ Sluipverkeer Buitendijk Hank/Nieuwendijk (3.3 zie ook project 16)) ○ Aanleg vrijliggend fietspad Jachtsloot Hank (3.4) ○ Vrijliggend fietspad Nathalsweg te Hank (3.5) ○ Route buitenom (tunnel Kurenpolderweg Hank uitdiepen) (3.6a) ○ Nieuwe verbinding Kurenpolderweg-Nathalsweg Hank (3.6b) ○ Fietspad Kurenpolderweg (nabij recreatiepark) Hank ((3.6c) ○ Vrijliggend fietspad Kurenpolderweg (onder viaduct A27) (3.7) • Aanpak fietspad langs de Middenweg (project 4). 	<p>Afgerond 2024</p> <p>2024</p> <p>2024-2026</p> <p>2024-2028</p> <p>2024-2028</p> <p>2024-2028</p> <p>2024-2028</p> <p>Start uitvoering (aanbrengen voorbelasting) 2024</p>		<p>Project 3 verkeersvisie Hank is afgerond en heeft geleid tot acht (nieuwe) deelprojecten.</p> <p>M3.2 Herinrichting Kerkstraat is afgerond</p> <p>M3.3 Sluipverkeer Buitendijk is opgestart (eerste informatiebijeenkomst heeft 18 maart 2024 plaatsgevonden)</p> <p>M3.4 Fietspad Jachtsloot (er ligt een voorstel dat op bezwaren van een aantal omwonenden stuit; we proberen tot een optimalisatie te komen)</p> <p>M3.5 Fietspad Nathalsweg (inmiddels is een principekeuze gemaakt voor het tracé. Gesprekken inzake grondverwerving vinden plaats. Parallel daaraan worden voorbereidingen voor planologisch traject en technische uitwerking opgepakt</p> <p>M3.6a Route buitenom Uitdiepen tunnel najaar 2023 is gestart met de verkenning van de mogelijkheden om de tunnel te verdiepen en een grotere doorrijhoogte te realiseren. Er zijn gesprekken gevoerd met Rijkswaterstaat, ALSÉÉN en Waterschap Rivierenland</p> <p>M3.6b Nieuwe Verbinding Kurenpolderweg – Nathalsweg dit project hangt nauw samen met 3.6a en 3.6c en wordt gelijktijdig opgepakt</p> <p>M3.6c Vrijliggend fietspad Kurenpolderweg dit project hangt nauw samen met 3.6a en 3.6c en wordt gelijktijdig opgepakt</p> <p>M3.7 Fietspad Kurenpolderweg west dit project hangt nauw samen met 3.6a, 3.6b en 3.6c en wordt gelijktijdig opgepakt</p> <p>Aanpak Middenweg Andel-Veen; Me4dio 2023 is het technisch ontwerp nader uitgewerkt. Dat heeft geleid tot een concreter inzicht in de benodigde</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="663 560 1093 624">• Zorg dragen voor toekomstbestendige veren (project 5). <li data-bbox="663 935 1093 999">• Aanpak recreatief verkeer opstellen en uitvoeren (project 6) <li data-bbox="663 1206 1137 1270">• Bepalen en inrichten regionale fietsnetwerk in Almkerk en Waardhuizen <li data-bbox="663 1310 1137 1374">• Verkennen regionale fietsverbinding vanaf de Tol naar de Merwedebrug (project 8). 	<p data-bbox="1178 560 1285 584">2024-2024</p> <p data-bbox="1178 935 1285 959">2024-2026</p> <p data-bbox="1178 1206 1263 1230">Na 2025</p> <p data-bbox="1178 1310 1234 1334">2024</p>		<p data-bbox="1496 252 2036 515">grondverwerving. De grondverwerver heeft een rondje langs de grondeigenaren gemaakt. Dat doet hij in het tweede kwartaal van 2024 wederom. Parallel aan deze ronde gesprekken voor de grondverwerving vindt voorbereiding voor de vaststellingsprocedure van het bestemmingsplan plaats. De verwachting/hoop is dat eind 2024/begin 2025 de voorbelasting kan worden aangebracht.</p> <p data-bbox="1496 555 2036 719">De afgelopen jaren is intensief gewerkt aan de diverse veerverbindingen die Altena aan doen (M5). Er heeft een onderzoek naar de veerverbindingen heeft plaatsgevonden. Over de resultaten bent u eind 2022 geïnformeerd met een <u>RIB</u>.</p> <p data-bbox="1496 727 1944 751">Naast dit onderzoek is en wordt gewerkt aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1496 759 1823 783">- Elektrificatie veerponten Riveer <li data-bbox="1496 791 1823 815">- Exploitatie Bergsche Maasveren <li data-bbox="1496 823 1823 847">- Veerverbinding Kop van 't Land <li data-bbox="1496 855 1794 879">- Veerverbinding Veen – Aalst <p data-bbox="1496 927 2036 1158">Onderwerp M6 Aanpak recreatiefverkeer opstellen en uitvoeren betreft onder andere het beperken van de overlast van recreatief verkeer (onder andere motorfietsen en wielrenners) op dijklinten en in de Biesbosch. Hieraan is onder andere op de Maasdijk ter hoogte van Andel geacteerd. Voorts vinden in de loop van 2024 aanpassingen aan de Bandijk plaats.</p> <p data-bbox="1496 1198 2036 1262">Project F7 Bepalen en inrichten regionale fietsnetwerk in Almkerk en Waardhuizen is nog niet opgepakt.</p> <p data-bbox="1496 1302 2036 1390">Er heeft een eerste verkenning plaatsgevonden naar de aanleg van een 'doorfietspad'/snelle fietsverbinding tussen de Tol en de Merwedebrug (F8).</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen mobiliteitshubs in drie schaalniveaus (project 10). • Ontwikkelen interregionale hub De Tol (project 11). In combinatie met ontwikkeling Werkendam Noord-Oost (13) en <i>Bus Rapid Transit</i> • Verkennen, uitbouwen en monitoren openbaar vervoer binnen Altena (project O12). • Verbeteren van de verbinding tussen Werkendam en de A27 voor gemotoriseerd verkeer (project 13). 	<p>2024-2040</p> <p>2024-2030</p> <p>Permanent</p> <p>2022-2030</p>		<p>Voor de projecten betreffende de HUBS (O10 en O11) te Hank, Nieuwendijk, De Tol alsook Kromme Nol wordt onderzocht op welke wijze deze aantrekkelijker kunnen worden ingericht voor de actuele en potentiële gebruikers van het openbaar vervoer / overstapvoorzieningen (carpool). Daarbij kijken we onder andere naar veilige stallingsvoorzieningen voor elektrische fietsen, betere wachtruimten, watertappunt en eventueel pakketmuur.</p> <p>Het opwaarderen van de hub De Tol naar een interregionale hub zetten we 'on hold' gezien de (logische) koppelingen met de ontwikkeling van Bus Rapid Transport (BRT) en de ontwikkelingen van Werkendam Noordoost.</p> <p>O12 Verkennen, uitbouwen en monitoren openbaar vervoer binnen Altena. In 2022 is intensief overleg gevoerd met provincie Noord-Brabant. Onze wensen en zorgen over het concept programma van eisen zijn uitvoerig besproken. Zie daartoe de door ons aan GS gestuurde <u>brief</u>. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar vervoer-/bereikbaarheidsarmoede. Daarbij wordt nadrukkelijk niet alleen naar de beschikbaarheid van openbaar vervoer (aantal lijnen/bushaltes en dergelijke) gekeken. Immers naast beschikbaarheid blijken ook betaalbaarheid, begrijpbaarheid, betrouwbaarheid en beleving een grote rol te spelen.</p> <p>Ten aanzien van A13 Verbeteren van de verbinding tussen Werkendam en de A27 voor gemotoriseerd verkeer wordt gewerkt aan de tweede ontsluiting. Voorts vinden gesprekken plaats met Rijkswaterstaat over de aansluitingen op hun wegennet.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="660 252 1153 316">• Aanpak file knelpunt N267 (Kromme Nol) (project 14). <li data-bbox="660 692 1153 756">• Aangehaakt blijven bij reconstructie A27 (project 15). <li data-bbox="660 1267 1153 1331">• Aanpak sluipverkeer nabij kernen A27 (project 16). 	<p data-bbox="1176 252 1288 276">2024-2026</p> <p data-bbox="1176 692 1288 716">2024-2031</p> <p data-bbox="1176 1267 1288 1291">2024-2025</p>		<p data-bbox="1494 252 2038 651">Over Kromme Nol is in april 2024 een raadsinformatiebrief gestuurd waarin wordt aangegeven dat gemeente en provincie samen werken aan een samenwerkingsovereenkomst om vervolgens de rotonde en het er ten westen gelegen kruispunt te verbeteren. Verwachting is dat uitvoering start eind 2025/begin 2026. Naar verwachting zal een grotere bijdrage van de gemeente worden gevraagd dan de beschikbare circa € 230.000. Het tijdens de begrotingsbehandeling geopperde idee om de oude afrit het zuiden te gebruiken is niet haalbaar zo blijkt ook na overleg met de provincie Noord-Brabant</p> <p data-bbox="1494 692 2038 1225">Aangaande project A15 Slimme Aanpak A27 daadwerkelijk realiseren kan worden gesteld dat zowel bestuurlijk als ambtelijk overleg blijft plaatsvinden om op de vier sporen: Spoor 1 Optimale beschikbaarheid HWN - Project A27 / Aannemer - Kwaliteitssprong Openbaar Vervoer 2030 (BGU) - Openbaar Vervoer tijdens de ombouw Spoor 2 Mobiliteitsmanagement - Bewoners & Logistiek - Smart Mobility Spoor 3 Verkeersmanagement & Monitoring - Monitoring Spoor 4 Lokale inframaatregelen - Randvoorwaardelijke mobiliteitstransitie (structureel) - Minder hinder (tijdelijk)</p> <p data-bbox="1494 1267 2038 1391">Na een enthousiaste en voortvarende start begin 2020 waar samen met bewoners van de vier kwadranten rondom A27 is gezocht naar oplossingsmogelijkheden voor de problemen ten gevolge van sluipverkeer</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="663 826 1151 887">• Aanpak landbouwverkeer (in samenwerking binnen Regio West-Brabant) (18) 	2024-2025		<p data-bbox="1496 252 2036 783">(project A16) is verder doorpakken met uitzondering voor het noord-oostelijk kwadrant uitgebleven. Dat was met name een gevolg van onvoldoende menskracht. Inmiddels is voor dit onderwerp externe ondersteuning aangetrokken. In maart/april 2024 is met betrokkenen uit alle vier de kwadranten gesproken. Rond de zomervakantie 2024 wordt per kwadrant een tweede avond georganiseerd tijdens welke een overzicht van maatregelen (mede gebaseerd op de opgehaalde informatie) wordt gepresenteerd. Vervolgens worden deze waar nodig aangepast/bijgesteld en technisch nader uitgewerkt waarna de uitvoering kan starten. Naar verwachting worden eind 2024 de eerste maatregelen in de vier kwadranten gerealiseerd. Deze werkzaamheden lopen door in 2025.</p> <p data-bbox="1496 826 2036 1394">Binnen de regionale samenwerking West-Brabant (RWB) is met de wegbeheerders en de (landbouw)sector een kwaliteitsnetwerk landbouwverkeer (project A18) opgesteld. Dit is een streefbeeld waarmee inzichtelijk wordt gemaakt welke wegen bij voorkeur gebruikt worden voor (land)bouwverkeer. Het is tot stand gekomen in goed overleg tussen de wegbeheerders (gemeente en provincie) en de sector (Cumela en ZLTO). Het Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer is een streefbeeld waarvoor wegbeheerders en sector samen op moeten trekken. Dat is de reden om de gewenste samenwerking vast te leggen in een intentieverklaring. Vanuit het oogpunt van Duurzaam Veilig en daarop gebaseerd beleid wordt op diverse (provinciale) wegen landbouwverkeer geweerd. Gevolg is dat zij gebruik maken van alternatieve routes, dwars door</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> • Op orde maken kwaliteit hoofdnetwerk auto met aandacht voor slimme voertuigen (project 19) • Opstellen laadstrategie auto (project 20). • Opstellen laadstrategie fiets (project 21) 	<p>Permanent</p> <p>Afgerond Afgerond</p>		<p>woonkernen, wat leidt tot overlast bij bewoners en de overige verkeersdeelnemers omdat de wegen hier vaak niet op zijn ingericht. Ook bestuurders van (land)bouwverkeer vinden deze routes ongewenst maar hebben in praktijk geen alternatieven waardoor zij genoodzaakt zijn deze routes te nemen.</p> <p>Project A19 Op orde maken kwaliteit hoofdnetwerk auto met aandacht voor slimme voertuigen wordt nog niet actief opgepakt. We volgen vanaf de zijlijn de ontwikkelingen die hier spelen en haken waar nodig aan.</p> <p>Projecten G20 en G21 gaan over verduurzamen van vervoer. Enerzijds de laadstrategie voor auto's (G20) en anderzijds laadpunten voor de elektrische fiets (G21). Begin 2022 is de Laadvisie Gemeente Altena vastgesteld en aansluitend daarop is een concessiehouder gecontracteerd die de komende 5 jaar het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte verzorgt. Dit vindt plaats middels een hybride concessie waarbij de gemeente de mogelijkheid heeft financieel te participeren bij het plaatsen van laadpalen op plekken die maatschappelijk gezien van belang zijn, maar commercieel gezien iets minder interessant voor de concessiehouder. 2023 heeft vooral nog in het teken gestaan van het plaatsen van laadpalen op basis van aanvragen vanuit bewoners, waarbij een 40-tal palen gerealiseerd zijn door de hele gemeente heen. Inmiddels wordt de laatste hand gelegd aan het plaatsingsbeleid, waarmee een overstap gemaakt kan worden naar proactief plaatsen. Dit is op basis van verwachte/voorspelde vraag naar laadmogelijkheden al een laadpaal realiseren in tegenstelling tot in reactie op</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="660 927 1153 991">• Gedrag beïnvloeden met slimme marketing, educatie en gedragscampagnes (project 22). <p data-bbox="660 1050 1122 1145"><i>De planningen zijn afhankelijk van de voortgang van de procedures als planologische procedure, grondverwerving en dergelijke.</i></p>	2024-2040		<p data-bbox="1489 252 2038 651">een daadwerkelijk verzoek. Hiermee willen we de drempel om over te stappen op elektrisch rijden verlagen en daarmee een bijdrage doen aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelen. In 2024 staat de realisatie van ongeveer 100 laadpalen in de planning. Kanttekening bij het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte is dat ongeveer een kwart van de voorgenomen locaties op bezwaar vanuit de directe omgeving stuit. Omdat een laadpaal gecombineerd wordt met een laadplek die uitsluitend voor elektrische voertuigen is, maken nogal wat mensen zich zorgen om het toenemen van de parkeerdruk.</p> <p data-bbox="1489 655 2038 884">Inzake de laadstrategie voor de elektrische fiets hebben wij u voorjaar 2023 schriftelijk geïnformeerd. Afgelopen voorjaar is het oplaadpunt voor elektrische fietsen in Babyloniënbroek geplaatst. Inmiddels zijn de gemeentelijke laadpunten toegevoegd aan de landelijke website met een overzicht van elektrische laadpunten voor fietsen.</p> <p data-bbox="1489 927 2038 1326">Project G22 was als laatste project opgenomen in de mobiliteitsvisie. Dit betreffen de zogenaamde mensgerichte maatregelen: gedrag beïnvloeden met slimme marketing, educatie en gedragscampagnes. Omdat bekend is dat de vaak forse investeringen in infrastructuur niet altijd tot het gewenste resultaat leiden is het van groot belang om ruim voldoende aandacht te schenken aan de 'mensgerichte maatregelen'. In 2023 is de keuze hebben we het 'oude stramien' nog gehanteerd. In 2024 komen we tot een herijking van de wijze waarop we omgaan met mensgerichte maatregelen.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Ontsluiting kern Werkendam (projectnummering conform Mobiliteitsvisie)				
Ontsluiting kern Werkendam.	<ul style="list-style-type: none"> We onderzoeken de opties tot verbeteren van de verbinding tussen Werkendam en de A27 voor gemotoriseerd verkeer en nemen hierin een besluit (project 13). 	2024-2030		Zie bij Uitwerking Mobiliteitsvisie.
A27 en onderliggend wegennet (projectnummering conform Mobiliteitsvisie)				
De A27 en het onderliggend wegennet.	<ul style="list-style-type: none"> Aangehaakt blijven bij reconstructie A27 (project 15). 	2024-2031		Zie bij Uitwerking Mobiliteitsvisie.
	<ul style="list-style-type: none"> Aanpak sluipverkeer nabij kernen A27 op basis van het in 2023 uit te voeren onderzoek (project 16) 	2024-2025		Zie bij Uitwerking Mobiliteitsvisie.
Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen (projectnummering conform Mobiliteitsvisie)				
Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen.	<ul style="list-style-type: none"> Aanpak mobiliteitshubs in 3 schaalniveaus (project 10). Ontwikkelen interregionale hub De Tol (project 11). In combinatie met ontwikkeling Werkendam Noord-Oost en <i>Bus Rapid Transit</i> Verkennen, uitbouwen en monitoren openbaar vervoer binnen Altena (project 12). 	2024 2024-2040 Permanent		<p>Voor de projecten betreffende de HUBS (O10 en O11) te Hank, Nieuwendijk, De Tol alsook Kromme Nol wordt onderzocht op welke wijze deze aantrekkelijker kunnen worden ingericht voor de actuele en potentiële gebruikers van het openbaar vervoer / overstapvoorzieningen (carpool). Daarbij kijken we onder andere naar veilige stallingsvoorzieningen voor elektrische fietsen, betere wachtruimten, watertappunt en eventueel pakketmuur.</p> <p>Het opwaarderen van de hub De Tol naar een interregionale hub zetten we 'on hold' gezien de (logische) koppelingen met de ontwikkeling van Bus Rapid Transport (BRT) en de ontwikkelingen van Werkendam Noordoost.</p> <p>O12 Verkennen, uitbouwen en monitoren openbaar vervoer binnen Altena. In 2022 is intensief overleg gevoerd met provincie Noord-Brabant. Onze wensen en zorgen over het concept programma van eisen zijn</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
				<p>uitvoerig besproken. Zie daartoe de door ons aan GS gestuurde brief. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar vervoer-/bereikbaarheidsarmoede. Daarbij wordt nadrukkelijk niet alleen naar de beschikbaarheid van openbaar vervoer (aantal lijnen/bushaltes en dergelijke) gekeken. Immers naast beschikbaarheid blijken ook betaalbaarheid, begrijpbaarheid, betrouwbaarheid en beleving een grote rol te spelen.</p>
Beheer van wegen, water, groen, riool en verlichting				
Opstellen Programma Water en Rioleringsplan	<ul style="list-style-type: none"> We stellen een Programma Water en Rioleringsplan op. 	2022-2024		<p>Het Programma Water en Rioleringsplan wordt hernoemd naar Water en Rioleringsplan (WRP). De opstelling van het WRP is in 2022 opgestart. Naast het reguliere beheer en onderhoud van het riool- en watersysteem wordt in de komende planperiode (2025-2028) sterk ingezet op het verkrijgen van data, waardoor voor de toekomst door data onderbouwde, strategische keuzes kunnen worden gemaakt ten aanzien van het riool- en watersysteem. Het WRP wordt in 2024 aan de raad aangeboden.</p>
Planmatig beheer en onderhoud van het watersysteem.	<ul style="list-style-type: none"> Aanbesteding onderhoud watergangen. We komen tot besluitvorming over de overdracht van stedelijk water met het Waterschap. 	2024		<ul style="list-style-type: none"> Er is een raamovereenkomst voor het onderhoud van onze watergangen opgesteld en wordt in Q1 van 2024 aanbesteed. De eerste voorbereidingen voor een doorvertaling naar een bestek worden op dit moment eveneens getroffen. De gesprekken over mogelijke overdracht van stedelijk water met het Waterschap zijn in 2023 opgestart. Dit is een proces dat zorgvuldig moet worden opgepakt op bestuurlijk niveau. Op dit moment staan er geen gesprekken gepland omdat de prioriteit bij andere werkzaamheden liggen, zowel bij waterschap als bij gemeente.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
<p>Doorontwikkeling tot een hoogwaardige en toekomstbestendige Buitendienst .</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pilotproject kerngericht werken. • Uitvoeren ontwikkelplan Buitendienst gericht op efficiency, kwaliteit en dienstverlening. 	<p>2022-2026</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Na enige vertraging is er een eerste pilotproject kerngericht werken gestart waarin we samen met een dorpsraad verkennen hoe we kerngericht werken vanuit de Buitendienst vorm en inhoud kunnen gaan geven. Hierbij is ook onze gebiedsregisseur betrokken. • Eind 2023 is er een ontwikkelplan voor de Buitendienst gemaakt. Momenteel wordt door uitvoering aangegeven en zijn onder meer certificeringen op orde gebracht, is er duidelijkheid gecreëerd in taak- en rolverdeling en is er gestart met een training beeldgericht werken. Ook de herijking van de samenwerkingsafspraken met MidZuid maakt onderdeel uit van dit ontwikkeltraject.

5.2 Financieel overzicht

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
5. Bereikbaar Altena					
Hogere energielasten openbare verlichting	85 N	-	-	-	-
Inflatiecorrectie onderhoud verhardingen wegen	594 N	-	-	-	-
Diverse mutaties < € 50.000	15 N	46 V	6 V	6 V	6 V
Totaal 5. Bereikbaar Altena	694 N	46 V	6 V	6 V	6 V
Mutaties reserves programma 5	-	-	-	-	-
Geen mutaties	-	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves programma 5	-	-	-	-	-
Totaal mutaties programma 5	694 N	46 V	6 V	6 V	6 V

Toelichting op de mutaties

Hogere energielasten openbare verlichting

Per 1 januari 2024 is er een nieuwe leverancier voor de levering van energie. In 2024 is nog sprake van aanzienlijke hoge energieprijzen. Het geraamde budget is in 2024 niet toereikend deze kosten op te vangen. Voor de jaren 2025 en verder wordt ervan uitgegaan dat de overstap op LED de energiekosten zal drukken.

Inflatiecorrectie onderhoud verhardingen wegen

Er is een beheer- en beleidsplan Wegen in de maak, dat als onderlegger zal dienen voor een voorziening waaruit onderhoud en reconstructie van wegen gefinancierd kunnen worden. Op dit moment is sprake van forse prijsstijgingen. Het budget in 2024 is niet voldoende van omvang om deze kosten te dekken.

Programma 6. Financiën

6.1 Doelenbomen Financiën

	Doelstelling is behaald / Op koers om doelstelling te behalen.
	Bijsturing nodig om doelstelling te behalen.
	Nog geen actie ondernomen of forse bijsturing nodig om doelstelling te behalen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
HRM				
HRM-: Vergroten aantrekkelijkheid als werkgever	<ul style="list-style-type: none"> • Invulling en uitvoering geven aan employer branding. • KPI's vaststellen om naamsbekendheid en zichtbaarheid te meten. • Samenwerking op het gebied van talentmanagement en leren & ontwikkelen in de regio en het mobiliteitscentrum. • Vitaliteitsbeleid vaststellen en uitvoeren om invulling en richting te geven aan de vitale organisatie als onderdeel van het programma vitaal Altena. 	2024		In 2024 wordt de organisatie betrokken om invulling en uitvoering te geven aan vitaliteit. Een goede interne "vitaliteit" valt in de categorie "practice what you preach". Het geeft een duidelijke invulling aan de employer brand. Onze invulling aan talentmanagement wordt gedeeld in de regio met als doel om samen te leren en verder op te trekken. We willen hiermee toonaangevend en innovatief zijn. Zo willen we ook bekend staan in de arbeidsmarkt.
HRM-R: HR	<ul style="list-style-type: none"> • We gaan inzetten op netwerken, op het delen van kennis en op een voorbeeld zijn voor anderen door innovatief en vernieuwend te zijn. • We moeten ons meer bewust zijn om zaken die wij vanzelfsprekend vinden, te verspreiden en te delen in de regio. We zijn 	2022-2026		In 2024 wordt grondiger omgegaan met de netwerken en wordt structureler ingezet op het delen van kennis en het zoeken naar kansen om samen te werken. Met als doel om de regio klaar te maken voor de ontwikkelingen die op ons afkomen. Op dit moment participeren we actief in werkgroepen vanuit de gemeenten en regio. Participatie op provincieniveau wordt onderzocht.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
	actief met PR door de gemeente te vertegenwoordigen en te presenteren. <ul style="list-style-type: none"> • We participeren actief in werkgroepen in de regio geïnitieerd door gemeenten of provincie. • We onderzoeken en versterken de samenwerking met regio West-Brabant en het mobiliteitscentrum. 			
HRM-T: investeren in talenten van onze medewerkers.	<ul style="list-style-type: none"> • We gaan inzetten op het herkennen, erkennen en inzetten van talenten van medewerkers op plekken waar de talenten tot hun recht komen en kunnen groeien. Door formeel en informeel leren en ontwikkelen gaan we talenten verder laten groeien. Om de talenten vast te stellen gaan we een standaardsystematiek inzetten. • We gaan inzetten op het gebruik van het beschikbare opleidingsbudget, gebruik van de systematiek en talenten leidend laten zijn in stappen in plaats van ervaring. 	2022-2026		De talentmanagementtool is aangeschaft en wordt geïmplementeerd en geborgd. De tool is beschikbaar gesteld in Q2-2024. Vanuit de kennis over hun talenten kunnen medewerkers aan de slag met het ontwikkelen en benutten daarvan. Voor talentontwikkeling bieden we vanaf Q2-2024 een breed digitaal standaardaanbod aan. Daarnaast is er voldoende ruimte voor persoonlijke ontwikkeling
HRM - Vitale gemeente: hand in hand gaan van vitaal Altena en vitale gemeente.	We zijn als gemeentelijke organisatie een voorbeeld voor de inwoners: <i>practice what you preach</i> . We gaan in co-creatie met vitale samenleving en arbodienst een meerjarenprogramma vormgeven om te komen tot een vitale gemeente.			In co-creatie met de arbodienst, de medewerkers en collega's van het programma Vitaliteit wordt invulling gegeven aan de ontwikkeling om tot een vitale organisatie te komen. In 2024 wordt dit vormgegeven in een vitaliteitsbeleid en uitvoeringsplan.
Huisvesting, dienstverlening en vastgoed				
De gemeentelijke organisatie werkt op één locatie in 2028	Besluitvorming raad over voorlopig en definitief ontwerp uitbouw locatie Almkerk.	Q1 voorlopig ontwerp / Q4 definitief ontwerp		Op basis van de scenariokeuze die door de raad gemaakt is in juli 2023, is een projectteam aan de slag gegaan met het opstellen van een programma van eisen voor de voorgenomen uitbreiding en een specifiek programma van eisen voor de nieuwe raadszaal. Het college heeft het programma van eisen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
				vastgesteld. Op basis hiervan het voorlopig ontwerp gemaakt worden. Het ontwerpteam hiervoor is inmiddels samengesteld. In september 2024 wordt het voorlopig ontwerp aan de raad aangeboden.
Altena in control				
Realistische begrotingsramingen: begroting en realisatie sluiten beter op elkaar aan dan in voorgaand jaar.	<ul style="list-style-type: none"> • We verbeteren de begrotingsdiscipline verder door meer te investeren in goed budgethouderschap, door realistischer te (durven) ramen en voor de investeringen met ingang van de Begroting 2024 een paragraaf op te stellen met een realistische uitvoeringsplanning. • De informatievoorziening in de P&C-producten ontwikkelen we verder door, door meer te focussen op bestuurlijk relevante doelen / prestaties die voor de raad politiek interessant zijn. 	2024		Om de begrotingsdiscipline te vergroten wordt verder geïnvesteerd in sturing en beheersing. In het eerste en tweede kwartaal van 2024 worden de Jaarrekening 2023, de Eerste Bestuursrapportage 2024 en de Kadernota 2025 opgesteld, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor de begrotingsramingen en de onderbouwingen daarvoor. Bij de Kadernota 2025 zal een keuzepakket ombuigingen gevoegd worden. Dit keuzepakket zal in juni aanvullend aan de raad worden gestuurd. Vanuit de Jaarrekening 2023 vindt analyse plaats van de onderuitputting, met als doel zoveel mogelijk lucht uit de begrotingsramingen te halen. De uitkomst van deze analyse wordt betrokken bij de opstelling van de Begroting 2025.
Informatiemanagement				
Informatieveiligheid en privacy is op orde.	<ul style="list-style-type: none"> • ENSIA audits laten uitvoeren en uitkomst delen met de raad d.m.v. een RIB. • ARDA modules aanbieden (voor organisatie en raadsleden) (bewustwordingsmodules om medewerkers en raadsleden op de juiste manier te leren omgaan met informatieveiligheid en privacy). • Verwerkingsregister op orde. 	2022-2026		Informatieveiligheid en privacy nemen deze actiepunten standaard op in hun PDCA-cyclus. De betreffende rapportages, raadsinformatiebrieven worden verstrekt.
Gemeentelijke belastingen				

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning	Status	Toelichting
Kostendekkende tarieven voor gemeentelijke diensten en producten, met uitzondering van de grafrechten.	Het heffen en innen van de gemeentelijke belastingen en leges conform de beleidsuitgangspunten zoals opgenomen in de paragraaf lokale heffingen voor 2024.	2024		De tarieven voor gemeentelijke diensten en producten voor het jaar 2024 zijn op basis van de in de Kadernota 2024 en Begroting 2024 opgenomen uitgangspunten vastgesteld.

6.2 Financieel overzicht

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
6a. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Compensatie Rijk doorschuiven besparingen Hervormingsagenda	-	1.350 V	-	-	-
CAO gevolgen personeel dekking	2.373 V	2.813 V	2.813 V	2.813 V	2.813 V
Vrijval restant stelpost LPO 2024	580 V	139 V	139 V	139 V	139 V
Diverse mutaties < € 50.000	30 N	30 N	17 N	18 N	23 N
Totaal 6a. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	2.922 V	4.273 V	2.935 V	2.935 V	2.930 V
Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen					
Geen mutaties	-	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-
Eindtotaal	2.922 V	4.273 V	2.935 V	2.935 V	2.930 V

Toelichting op de mutaties

Compensatie Rijk doorschuiven besparingen Hervormingsagenda

In de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk is opgenomen dat de besparing in 2025 doorschuift naar 2026. Volgens de informatie in de Voorjaarsnota 2024 worden gemeenten in 2025 via het gemeentefonds voor het besparingsverlies gecompenseerd. Zie ook programma 2.

CAO gevolgen personeel

De doorwerking van de nieuwe Cao-afspraken leidt tot hogere lasten op het salarisbudget (zie programma 6b). De hogere lasten wordt gedekt uit de stelpost loon- en prijsontwikkeling op dit programma. Een deel van dekking is opgenomen op programma 1 onder Diversie mutaties < € 50.000.

Vrijval restant stelpost LPO 2024

De jaarschijf 2024 binnen de stelpost voor loon- en prijsontwikkeling kan vrijvallen.

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
6b. Overhead					
CAO gevolgen personeel	2.342 N	2.777 N	2.777 N	2.777 N	2.777 N
Hogere bijdrage Inkoopbureau	85 N	85 N	85 N	85 N	85 N
Prijsindexatie software en diensten	93 N	93 N	93 N	93 N	93 N
Doorontwikkeling Buitendienst	60 N	-	-	-	-
Overheveling budget themaprogramma Wonen	290 V	280 V	210 V	210 V	210 V
Team Publiek: formatie inschrijving arbeidsmigranten	19 N	46 N	46 N	46 N	46 N
Handhaving en dienstverlening	64 N	40 N	40 N	40 N	40 N
Diverse mutaties < € 50.000	44 N	152 N	152 N	65 N	65 N
Totaal 6b. Overhead	2.417 N	2.913 N	2.983 N	2.896 N	2.896 N
Mutaties reserves Overhead					
Geen mutaties	-	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves Overhead	-	-	-	-	-
Eindtotaal	2.417 N	2.913 N	2.983 N	2.896 N	2.896 N

Toelichting op de mutaties

CAO gevolgen personeel

De doorwerking van de nieuwe Cao-afspraken leidt tot hogere lasten op het salarisbudget. De hogere lasten wordt gedekt uit de stelpost loon- en prijsontwikkeling (zie programma 6a).

Hogere bijdrage Inkoopbureau

De raming in de begroting voor de inzet van het Inkoopbureau (Karel) wordt op basis van het aantal afgenomen uren en het uurtarief bijgesteld.

Prijsindexatie software en diensten

De prijsindexatie voor software en diensten is door de VNG gemaximaliseerd op 5,3% per jaar. Toepassing van dit percentage leidt tot hogere lasten. Een deel daarvan kan binnen de beschikbare budgetten opgevangen worden. Voor het andere deel is een ophoging van het budget noodzakelijk.

Extra budget doorontwikkeling Buitendienst

In 2023 is gestart met de doorontwikkeling van de Buitendienst. Het traject kent nog een vervolg.

Overheveling budget themaprogramma Wonen

Programmabudget Wonen dat op programma 6b (Overhead) is geraamd wordt overgeheveld naar de post Volkshuisvestingsbeleid op programma 4 (Duurzaam Altena). Deze mutatie heeft per saldo geen invloed op het begrotingsaldo.

Team Publiek: formatie inschrijving arbeidsmigranten

In Altena worden alle arbeidsmigranten, ook wel internationale medewerkers genoemd, die van plan zijn langer dan vier maanden in Nederland te verblijven, ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Deze maatregel is om verschillende redenen genomen. Allereerst is het in overeenstemming met de geldende wetgeving en zorgt het ervoor dat deze groep mensen in beeld blijft. Deze registratie brengt echter wel een extra administratieve last met zich mee voor het cluster Burgerzaken. Voor de uitvoering van deze extra taken schatten wij momenteel in dat 0,67 fte nodig is. Arbeidsmigranten die korter dan vier maanden in Nederland verblijven genereren verblijfsbelasting. De kosten voor de gevraagde extra personele inzet kunnen worden gedekt door de meeropbrengst uit de verblijfsbelasting. Zie ook programma 3.

Handhaving en dienstverlening

De meeropbrengst verblijfsbelasting (zie programma 3) wordt deels ingezet als dekking voor de extra inzet van 0,67 fte (zie hierboven). De resterende meeropbrengst verblijfsbelasting wordt ingezet ten behoeve van handhaving en dienstverlening aan arbeidsmigranten.

Programma (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
6c. Vennootschapsbelasting					
Geen mutaties	-	-	-	-	-
Totaal 6c. Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
Mutaties reserves Vennootschapsbelasting					
Geen mutaties	-	-	-	-	-
Totaal Mutaties reserves Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
Eindtotaal	-	-	-	-	-

Op programma 6c doen zich geen mutaties voor.

Investeringsen

Nieuwe investeringsbudgetten

Voor 2024 is een aantal nieuwe investeringen gepland en is sprake van aanvullende investeringsbudgetten. Conform de geldende systematiek leidt dit in 2025 en verdere jaren tot kapitaallasten. De kapitaallasten van deze investeringen zijn vanaf 2025 in de cijfers verwerkt en lopen dus mee in de structurele doorwerking. Om in 2024 de investeringen daadwerkelijk te kunnen uitvoeren moeten deze investeringsbudgetten door de raad beschikbaar worden gesteld. Om die reden worden deze investeringen expliciet in de Eerste Bestuursrapportage 2024 benoemd.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Nieuwe investeringsbudgetten					
Water- en Rioleringsplan (WRP)	1.180 N				
MJIP Sportvelden	664 N		108 N	106 N	120 N
Wijziging investeringsbudgetten					
Faunapassages – aanvullende investering	170 N				
Faunapassages – aanvullende subsidie	123 V				
Verbetering kruising Zandsteeg – subsidie	296 V				
Kromme Nol – Maasdijk - subsidie	121 V				
Aanvullend krediet d 'Alburcht			1.130 N		
	1.474 N		1.238 N	106 N	120 N

Toelichting

Water- en Rioleringsplan (WRP)

Onze ambitie om in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig te zijn wordt concreet ingevuld in een Water- en Rioleringsplan (WRP). Dit gebeurt op basis van de resultaten van de in fase 1 opgedane kennis met betrekking tot het functioneren van onze objecten en systemen. We groeien door naar een meer toekomstbestendige situatie. In de periode 2024 tot en met 2028 leggen we de focus op water en riolering voor WRP. In deze eerste fase zorgen we ervoor dat de gegevens van ons areaal stedelijk water in de beheersystemen voldoen aan de noodzakelijke volledigheid, kwaliteit en nauwkeurigheid. Dit in relatie tot het gebruik van deze gegevens voor onze doorkijk naar de toekomst. Een eerste versie van het WRP (WRP light) zal dit jaar nog aan de raad gestuurd worden. Na het uitvoeren van een onderzoek met modelberekeningen naar het functioneren van ons riolerings- en oppervlaktewatersysteem, een zogenaamd Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) en de herijking van de bestaande meetnetten krijgen we een meer gedetailleerd inzicht in (grond)wateroverlastgevoelige locaties. Met dit inzicht zijn we beter in staat om de toekomstig benodigde klimaatadaptieve maatregelen te bepalen. Ook krijgen we daarmee een beter beeld van de impact van nieuwe ontwerpbuien met een hogere regenintensiteit. In het WPR worden visie, ambitie en strategische beleidsafwegingen voorgelegd aan de Raad. In dit plan wordt ook de langjarige kostendekking opgenomen, gebaseerd op data en modelberekeningen die tot en

met 2028 worden verzameld en uitgevoerd. De kapitaallasten van de investering komen ten laste van de voorziening riolering (zie ook programma 4).

MJIP Sportvelden

De gemeente is eigenaar van de sportvelden en daarmee verantwoordelijk voor renovatie van de velden. Omdat velden door gebruik slijten, voorzieningen na verloop van tijd hun technische levensduur bereikt hebben en terreininrichting eens in de zoveel tijd aangepakt moet worden, is het nodig om na een langere periode van gebruik de velden en voorzieningen te renoveren of te vervangen. Om dit planmatig en structureel te doen, en daarmee de kwaliteit van de sportvoorzieningen hoog te houden, is voor de sportvelden en onderdelen van de algemene terreininrichting een Meerjaren Investeringsplan (MIP) opgesteld. In de Eerste Bestuursrapportage 2024 zijn de financiële gevolgen verwerkt (Raadsbesluit d.d. 6 februari 2024).

Faunapassages

De provincie Noord-Brabant verleent subsidie voor de aanleg van faunapassages om het aantal dieraanrijdingen terug te dringen. Per aanvraag wordt een subsidie van maximaal € 57.500 verleend. Bij de aanvang van de voorbereidingen voor de aanleg van drie faunapassages in de Bandijk te Werkendam was niet zeker of het project als één aanvraag gezien zou worden, of dat voor iedere afzonderlijke faunapassage de maximale subsidie zou worden toegekend. Dit laatste blijkt van toepassing. Hierdoor kent het project Bandijk een financiële meevaller, de totale subsidie komt hiermee op € 172.500. De extra baten uit de subsidie worden besteed aan de aanleg van de drie faunapassages.

Verbetering kruising Zandsteeg – subsidie

Van de provincie Noord-Brabant is een subsidie ontvangen voor het project Dijkgraaf den Dekkerweg – Zandsteeg. Dit leidt tot een aanpassing van de kapitaallasten, die verwerkt is op programma 5 onder Diverse mutaties < € 50.000.

Kromme Nol – Maasdijk - subsidie

Van de provincie Noord-Brabant is een subsidie ontvangen voor het project Kromme Nol – Brug. Dit leidt tot een aanpassing van de kapitaallasten, die verwerkt is op programma 5 onder Diverse mutaties < € 50.000. Deze lagere kapitaallasten blijven beschikbaar als dekking voor toekomstige projecten en vallen daarmee niet vrij.

Aanvullend krediet d'Alburcht

De raad heeft op 7 juli 2023 met een amendement besloten om het krediet voor de uitbreiding / renovatie / verduurzaming van d'Alburcht te verhogen van € 6,3 miljoen tot € 7,4 miljoen. De financieel technische uitwerking vindt nu plaats in de Eerste Bestuursrapportage 2024.

Samenvattend overzicht

In de Eerste Bestuursrapportage 2024 rapporteert het college over de financiële afwijkingen van de Begroting 2024 in de periode tot mei 2024. In onderstaande tabel worden per programma de effecten op het begrotingsaldo weergegeven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
1. Inwoner en Bestuur	268 N	273 N	248 N	248 N	248 N
2. Altena Samenredzaam	1.110 N	3.654 N	2.183 N	1.860 N	1.850 N
3. Veelzijdig Altena	3.895 N	409 N	517 N	767 N	836 N
4. Duurzaam Altena	566 N	242 N	172 N	172 N	172 N
5. Bereikbaar Altena	694 N	46 V	6 V	6 V	6 V
6. Financiën	505 V	1.359 V	48 N	38 V	34 V
Totaal mutaties baten / lasten	6.028 N	3.174 N	3.163 N	3.003 N	3.067 N
Mutaties reserves programma 1	-	-	-	-	-
Mutaties reserves programma 2	49 V	87 V	87 V	87 V	87 V
Mutaties reserves programma 3	3.307 V	-	35 V	-	-
Mutaties reserves programma 4	-	-	-	-	-
Mutaties reserves programma 5	-	-	-	-	-
Mutaties reserves programma 6	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	3.356 V	87 V	122 V	87 V	87 V
Totaal mutaties Eerste Bestuursrapportage 2024	2.671 N	3.086 N	3.041 N	2.916 N	2.980 N

Voor het jaar 2024 en ook vanaf 2025 heeft de Eerste Bestuursrapportage 2024 een nadelig effect op het begrotingsaldo. Belangrijk hierbij te vermelden is dat de uitkomsten van de Meicirculaire 2024 nog niet beschikbaar zijn en dus niet in deze Eerste Bestuursrapportage 2024 zijn verwerkt. De meerjarige doorwerking van de mutaties naar 2025 en verder wordt betrokken bij het financieel perspectief van de Kadernota 2025.

Bijlage 1. Overzicht mutaties lasten en baten per programma

Conform de Financiële verordening stelt de raad het totaal van de lasten en het totaal van de baten per programma vast. Begrotingswijzigingen die ertoe leiden dat deze totalen hoger of lager worden moeten door de raad goedgekeurd worden, ook al zijn deze wijzigingen per saldo budgettair neutraal. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de mutaties in de baten en lasten en het effect daarvan op de begroting. Met deze tabel worden de mutaties in de baten en lasten per programma expliciet gemaakt en vormen zij zo onderdeel van de besluitvorming.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Mutaties lasten	Mutaties baten	Saldo mutaties	Begroting na Eerste Bestuurs-rapportage 2024
<u>Programma</u>					
1. Inwoner en Bestuur	10.611 N	256 N	12 N	268 N	10.878 N
2. Altena Samenredzaam	46.737 N	9.467 N	8.357 V	1.110 N	47.848 N
3. Veelzijdig Altena	13.205 N	5.480 N	1.585 V	3.895 N	17.100 N
4. Duurzaam Altena	5.212 N	2.693 N	2.127 V	566 N	5.778 N
5. Bereikbaar Altena	11.721 N	719 N	25 V	694 N	12.415 N
Totaal programma's	87.486 N	18.614 N	12.082 V	6.533 N	94.019 N
<u>Financiering en algemene dekkingsmiddelen</u>					
Lokale heffingen	10.872 V	30 N	-	30 N	10.842 V
Algemene uitkeringen	100.712 V	-	-	-	100.712 V
Dividend	67 V	-	-	-	67 V
Saldo Financieringsfunctie	283 V	5 N	5 V	-	283 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.003 N	2.953 V	-	2.953 V	50 N
6a. Financiering en algemene dekkingsmiddelen	108.931 V	2.917 V	5 V	2.922 V	111.853 V
6b. Overhead	22.265 N	2.417 N	-	2.417 N	24.682 N
6c. Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
Geraamd totaal van baten en lasten	820 N	18.114 N	12.087 V	6.028 N	6.848 N
<u>Toevoeging / onttrekking aan reserves</u>					
Mutaties reserves programma 1	393 V	-	-	-	393 V
Mutaties reserves programma 2	215 V	-	49 V	49 V	265 V
Mutaties reserves programma 3	131 N	-	3.307 V	3.307 V	3.176 V
Mutaties reserves programma 4	231 V	-	-	-	231 V
Mutaties reserves programma 5	410 V	-	-	-	410 V
Totaal programma's	1.119 V	-	3.356 V	3.356 V	4.476 V
Mutaties reserves fin. en alg. dek. mid. 6a	14 N	-	-	-	14 N
Mutaties reserves overhead 6b	140 V	-	-	-	140 V
Mutaties reserves vennootschapsbelasting 6c	-	-	-	-	-
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	125 V	-	-	-	125 V
Geraamd resultaat	425 V	18.114 N	15.443 V	2.671 N	2.247 N